

VIGRED

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. Uredništvo (odgovorna urednica. Zora Poženel) in upravništvo Masarykova cesta 12, Vzajemna zavarovalnica. Telef. št. 3519. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. Za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Masarykova c. 12.

V S E B I N A :

Kako smo kristjani (V. Musek). — Velikonočni spomini (F. Zupančič). — Mati sedem žalosti (Zakrajšek A.). — Mati (dr. I. Česnik). — Živ si, Gospod! (F. Neubauer). — Don Boskova mati (dr. F. Knific). — Pravljica A. Galetova). — Ljubljana že vabi (I. P.). — Likovna umetnost (J. Pajman). — Zaposlitev žene (M. Valant). — Trnje (F. J.). — Dekliška KA. — Deklica na tuje gre . . . — Žena v svetu. — Iz domačih krogov. —

V zalogi Vigredi dobe naročnice: Mati vzgojiteljica din 16.—, Med pomladjo in poletjem din 10.—, Henoh Arden din 8.—, Kuhaj varčno in dobro din 3.—, Praktični nasveti gospodinji din 3.—, Predavanje soc. tečaja din 10.—

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z neom. z. - Ljubljana, Miklošičeva c. 6,
(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše.

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas
razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%.

VIGRED

ŽENSKI LIST

LETO 1938

april št. 4

Musek Vitko:

Kako smo kristjani

PISMO O MLADOSTI.

Dragi brat! Moja sestra! — Morda se še spominjaš tistih lepih sončnih dni, ko so po slovenski deželi šli mladi ljudje v pristrčnem objemu in peli ono večno lepo pesem o mladosti:

»Zato pa rečem jaz:
najlepša je mladost,
mladost je naša vekomaj...!«

Kadar se spomnim teh mladih ljudi, ki so pesem, veselje in mladost v srcih nosili in se niso prav nič bali dajati tudi drugim od svoje sreče, mi je resnično težko. Sam sem mlad in čutim, kako je tudi Tebi, moj brat, kako želiš tudi Ti sreče, moja neznana sestra.

Pri nas je zdaj vse tako čudno. Govorimo, pišemo in razpravljamo o težkih problemih (pravijo, da so težki) in vprašanjih. Na vso moč učeno pobijamo komunizem in se borimo proti fašizmu. Prirejamo predavanja, tečaje in zborovanja; pišemo po časopisih in knjigah dolge, zamotane in tako silno mrzle stvari; prepričujemo ljudi, da je edino krščanstvo na pravi poti in je »rešilna vrv«, ki nas bo pripeljala iz obupne zmede, ki vlada pri nas. Vse je pa tako strašno hladno, tuje in odbijajoče, da boli in človeka mori. Včasih, ko natančneje opazujem vse naše nervozno življenje in gibanje, se mi vedno bolj močno oglašča srce, ki neprestano vprašuje: »Kje je pa tisto veselje in mladostno razpoloženje, ki je vedno dajalo krščanstvu tako mamljivo in privlačno silo?«

Prebiram sv. Pismo in dela apostolov, berem dokumente o preganjanju prvih kristjanov, listam po življenjepisih velikih svetnikov in prisluškujem izpovedim in pripovedovanju slavnih konvertitov in mladostnih vzornikov. Povsod najdem silno mnogo smisla za krščanstvo in skušam najti gibalno silo njihove ogromne, včasih celo neverjetne aktivnosti. In neprestano prihajam do spoznanja, da so vsi ti stebri krščanstva gledali in spoznali v krščanstvu vse nekaj drugega, kakor samo doktrinarno razmišljanje in često celo popolnoma brezplodno filozofiranje; videli so v kr-

ščanstvu svetovni nazor *mladih, veselja in idealizma*. Kako je tudi drugače mogoče razumeti prvo dobo krščanstva, ki ji moremo čisto mirno reči krava doba. Ob misli na žrtvovanje lastnega življenja je brez dvoma treba mnogo več, kakor razpravljanja. Ob takšnih trenutkih je treba nekega pravega doživetja polnega faktorja. In meni se zdi, da je to žrtvovanje za resnico ljubezni moralo nujno izvirati iz silnega idealizma, veselja, globoke vere, ljubezni in široke duhovne svobode in sproščenosti — da je bilo to pravo *krščansko mladinstvo*.

Ali se Vama ne zdi, moj brat in draga sestra, da mladinstvo obsega in nujno vsebuje te prvine krščanstva? Ali se Vama ne zdi, da je naše krščanstvo in resnično notranje doživetje krščanskih resnic vse bolj polno, globoko in veličastno ob prisrčni molitvici mladih, veselih in svobodnih src, kakor pa ob dolgoveznem brbljanju najrazličnejših formularjev in ne vem česa vsega še, ki jih drdrajo ustnice, nad katerimi bedi strogo oko nekoga, ki mu je pač morda celo mnogo do tega, da nekdo po njegovi volji Boga z ustnicami navidezno časti, srce in duša sta pa daleč od vsega tega? In prav tako se mi zdi z našim krščanstvom in njegovimi odnosi do onih tako veličastnih potez v krščanstvu — svobode, resnice in ljubezni, kar daje podlago in osnovo mladosti in mladinstvu. »Svet« in »sinovi sveta«, ki tudi med nami danes sejejo ljuljko, nočejo dejavnega krščanstva. Sovražijo mladost, ker se upira njihovim zahrbtnim, hinavskim in podlim namenom. Krmijo in silijo nas z visokimi frazami, paradnimi nastopi in prireditvami, grozijo nam z izmišljenimi sankcijami, kajti z našim dejavnim krščanstvom in našo mladostjo so prizadeti njihovi osebni interesi. Saj poznate ono slovensko prislovnico: »V kalnem je lahko ribariti!« in njen pomen! In tako je z njimi, ki so »otroci sveta«. Hočejo sicer mladino, ker jo rabijo pri svojih skritih namenih in naklepih. Toda mladina je bila vedno radikalna, revolucionarna v pozitivnem smislu te besede, nikoli ni trpela, da bi jo kdo uklepal v spone izmišljene discipline in podobnih domislic. Le danes se je pa na čudo del mladih polotila neka omotičnost. Slišali so vabljive klice in obljube in so žrtvovali za nekaj drobtinic svojo svobodo, veselje in mladost. Dobro se moramo namreč zavedati, da je »disciplina«, ki so jo »meščani« med nami kristjani danes vrgli v svet in med nas, orožje »tega sveta«, s katerim se bori okrneli in okosteneli »meščan-kristjan« zoper »kristjana-mladostnika«.

Mi mladi pa želimo, da vedo vsi, ki se bore skupaj s »svetom«, da hočemo živeti svoj krščanski svetovni nazor iz praosnov krščanstva in da bomo zato vedno izpovedovali na ves glas, da smo še s krščansko svobodo, ljubeznijo in resnico pravi kristjani in resnično mladi! Zapijmo, bratje in sestre, ki smo enih misli in nam gori v srcu plamenček mladinstva, še enkrat:

»Zato pa še enkrat,
najlepša je mladost,
mladost je naša vekomaj...!«

Da, moj dragi brat in ljuba sestra, mladost je naša vekomaj...!

Francka Zupančič:

Velikonočni spomini

Na vstajenje se je pripravljala Cerkev v postu. Sv. Pavel pravi: »Bratje, očistite se starega kvasu, da postanete novo testo«.

Čistiti se za zveličati se, trpeti za veseliti se. Post je pripravil duhove na velikonočno zmago. Treba je bilo teme, da je luč poživila, zbranosti, da zadoni tem močnejše hozana; treba je bilo solza, da zaživi radost.

Slovesnosti, obredi, polni lepote in poezije, so predvsem bogati globokega pomena: vidna znamenja nevidnih skrivnosti.

V tem tednu doživimo oni tragičen vihar, ki je predhodnik Vstajenja. Vsa drama Gospodova — od vzklikajoče množice Jeruzalema, do oljčnega vrta Getzemane, od vonjavega mazila v alabastrnih vrčih v hiši Betanije, do v kisu namočene gobe na zaničujočem lesu.

Božji grob pri Pliberku

Toda iz teme je prisvetila luč, iz smrti življenje, iz zaničevanja zmaga. Ni klasa, ki bi zorel, če ne bi razpočilo zrno in ni prave radosti, ki bi ne bila iz bolečine porojena.

Praznuj Cerkev, uberi najradostnejši spev; slavi Večnega in večno Njegovu Milost!

*

Tam zunaj, onkraj duri templja, se širi novica po vsej zemlji z nemim prhutanjem peroti, kot da bi se nerazločna melodija tkala med vejo in vejo in se končno dopolni obljuba.

Bilo je istinito v vsem ozračju neko čudno pričakovanje: virčki, zaprti v ledeni skorji, so čakali, da sprostite svobodno radostni spev. Črni oblaki so bili nestrpni, da se zdrobe v prosojene tančice in drevje je šušče sanjalo.

Bile so pač že napol odprte vijolice in je že kukalo zvedavo prvo črešnjevo cvetje. Toda april je pridirjal z vetrovi, pretresel bele zvezdice in so odpadle.

Toda danes done v modrem vzduhu zvonovi; veličastno done in oznanjajo zemlji in nebu življenje.

Človeška bivališča so kot gnezda pevcev; zemlja se preraja kakor duše; vse je mlado, sveže, čisto.

Zgodil se je čudež: zvonovi lahko oznanjajo ljudem, da je zemlja prerojena z vstalim Gospodom.

*

Daljen spomin mi vstaja v mislih v teh dneh odmevajočih zvonov, v čudežni gloriји Vstajenja.

Bila sem v Rimu, prav veliki teden. Modrojasen teden, tako čist in veder, kot je lahko le v večnem mestu, sončen, kot da bi sonce sulo nanj najčistejši soj svojih žarkov.

Kakor drugi, sem tudi jaz hodila po natrpanih bazilikah. Kakor drugi, sem bila tudi jaz prevzeta od lepote godbe, petja, zastrtih luči, srce mistično polno ganotja, rekla bi skoro liričnega ganotja vsega bitja.

Stolnica ni bila še taka kakor je danes, vsa prenovljena v licu in življenju. In vendar je plulo sonce — kot vedno nad Esquilinom, vse'o ljubko obsevalo voz cestne železnice, ki sem stopila vanj; voz starega tipa, prenapoljen. Onkraj S. Maria Maggiore so bile hiše redkejšje in izza zelenja se je nasmihalo kako cvetoče mandeljevo drevo, oznanjajoč pomlad.

V vrtu Brancaccio so blesteli rastlinjaki v razkošju eksotične flore in širile opojen vonj. Nižje, na pobočju Celia so nudile nove hiše vetru svoja bela pročelja. Višje se je ločila razločno Navicella od ozadja parkov, nad Neronovim vodovodom. Še dalje, nižje so se zibali ozeleneli, mladi vrhovi starega drevja nad neskončnimi loki Flavijevega amfiteatra in s Palatina, ki se dviga nad vzdignjeno stranjo Foruma, je prihajal kakor glas spokorno usmiljen...

Na koncu doli, S. Giovanni di Laterano, kakor rešilno пристanišče v misli na Gospoda.

Kako desetletje je minulo in zdi se, kot bi vse to pripadalo ter pripada v resnici drugemu času, drugemu veku.

Sladko, dobro sonce je ovijalo večno mesto s kraljevskim veličastvom in spominjam se, ko smo privozili v drevored s še skoro golimi kostanji, se je gnetla množica okoli človeka, ki je »prodajal srečo«. Mnogo in poceni! ... Staro ženšče, na stolčku ždeče in zavezanih oči jo je odkrivalo in razodevalo svečano. V onem trenutku je sledilo črtam debele roke; izza zaveze je šinil pogled na rokino gospodinjjo, krepko, mlado dekle, ki je očarano prluškovalo prerokbo ljubezenske sreče.

Ustavili smo se; izstopili smo. Prostrani vhod bazilike je bil napolnjen vernikov. Nepretrgana procesija se je pomikala proti osamljeni stavbi, skromni kakor hišica na odprtem polju: Scala Santa.

Dvoje drugih stopnic omejuje z lesom prevlečeno Pilatovo stopnišče. Dvoje kamenitih mas je gledalo in glasno pričalo o izdaji in o muki: tu Judež, ki poljubuje Učenika, tam Kralj kraljev, krvaveč in zasmehovan, pred množico postavljen.

Pobožne množice so drsale kleče navzgor in na tej njihovi poti se je skoro izgubljal vsak razloček med ljudmi; od raztrganega Čiča, ki mu je kot v počitek klonila glava na kolena, do mlade žene, ki se je plazila vsa potna in sopeča . . . Tudi jaz med njimi . . . in zdelo se mi je, da sem bilka na valovih v razburkanem morju. Na vrhu, skoro osorno, ustavlja železna ograja: Ecce Homo in v polsenci bleščeč relikviarij.

Za nami je prihajala zopet druga množica vernikov. Vrnila sem se po stranskih stopnicah, želeč si zraka, luči, prostora. Potem sem se okrenila zopet in navdal me je val misli:

Da, malo, kratko, sveto Stopnišče, ti si predpodoba drugega, obsežnega, po katerem pleza vse človeštvo. Na vrhu ne ostaja potniku drugega, kot več ali manj opraskana kolena. Vrh teh stopnic je često vse telo izmučeno, srce stoka, v glavi moreče misli, ki se razblinjajo.

Ej, male, svete Stopnice, vzete stari, jeruzalemski palači, grozne nekoč, a sedaj svetišče človeštva! Četudi bi se o tebi ne širile legende, četudi bi te ranjena noga Gospodova ne bila blagoslovila z vtisom svojega mučeništva, vendar bi te moralo človeštvo vedno blagoslavljati!

Kakšen opomin ste, male, kratke, sv. Stopnice, in kako ste slične večrajšnjemu, današnjemu in gotovo tudi jutrišnjemu življenju!

Toda bron doni praznično. Odsev modre velike noči povzdiga srca, gladi nagubana čela, otira solze. Pogled se okrene kvišku, v upanju in veri, in duša željna vzprejema himno Vstajenja iz cvetoče zemlje in iz usmiljenega neba. In mnogo ljubkih misli, ki so se nam zdele mrtve, in vera in moč in tolažba, ki so še ugasle plakale, se vrača, vzcvita, daje novih kril duši.

Albina Z.:

MATI SEDEM ŽALOSTI

O, bridka Mati
sedmih žalosti.
O, mila Mati
naših radosti.
Glej —
same grenkosti,
nikjer ni sladkosti.
Marija, Marija,
pomagaj nam Ti,
Marija, Marija!
Naj se prelije
žar Tvojih bridkosti
v naše grenkosti
mir Tvojih sladkosti
v naše radosti.
Marija, Marija,
osreči nas Ti!

MATI

(Nadaljevanje.)

Božja dekla smrt.

»V znamenitem romanu »Brez dogme« slika poljski pisatelj Sienkiewicz nevernega junaka Leona Ploszowskega, ki vzklikne ob mrtvem truplu svojega očeta: »Človek bi poblaznel, če se zmisli smrti!« Asiški učenec sv. Frančišek je pa zapel božji dekli v sončni pesmi prelepe besede:

»Hvaljen, Gospod, pa naši sestri, smrti telesni,
kateri človek noben uiti ne more.

Gorje mu, kateri umrje v smrtni pregrehi!

Srečen, kateri tvojo presveto voljo izpolni!

Ne bo ga zadela druge smrti poguba.«

Takole ste pojmovali božjo deklo tudi Vi, draga mati. Jaz mladi ne-bogljeneč v tistih predšolskih letih nisem niti slutil njenega pomena, čeprav sem jo bil srečal že kot otrok, ko sem padel v mlako ob njivi in bi bil utonil v kalni vodi, da me niste rešili. — Moj spomin se ustavlja ob babici, ki sem jo komaj poznal, ker je umrla, ko sem bil morda tri leta star, tako da ne pomnim niti njenih pravljic niti njenih pesmi. Čul sem pred smrtjo njeno vzdihovanje, ki je polagoma ponehavalo. K njeni postelji nisem prišel. Pač pa sem jo videl ležati na mrtvaškem odru med svečami; pred njim pa je stala na mizi, pogrtnjeni z belim prtom, skledica z blagoslovljeno vodo in oljkovo vejico. Cela srenja je prišla kropit, stari ljudje podnevi, mladi in v srednji dobi pa zvečer, da so ob mrliču molili rožni venec in peli litanije Matere božje.«

»»Tudi prav stare pesmi so peli o smrti, o Jezusu v Sv. Rešnjem Telesu in o Mariji. Tale je bila tedaj znana:

Meni prihaja mrzel pot,
treba bo iti na drugi svet,
treba bo iti na drugi svet.

Moj tovariš je umrl, nazaj ga ni,
gvišno bo poslal grenko smrt,
gvišno bo poslal grenko smrt.

Oziram se na levo stran,
mojega tovariša zagledati ni.
Ozrem se na desno stran,
mojega tovariša zagledam tam.

»Moj tovariš, nuj, kako je še kaj?«
»Dolga je rajža in le ta
pred Bogom je težka rajtenga.
Sam Bog je tam pred mano stal,
da sem mu rajtengo dajal.

Hudič je poleg mene stal
in je strašno s pisma bral,
da mi je vsak las pokoncu stal,
da mi je vsak las pokoncu stal.
Marija me trošta prav lepo:
»Nič se ne boj, o grešnik moj,
dokler te varuje angele tvoj!

Z angelcem skupaj skleneva,
hudiča v pekel deneva,
hudiča v pekel deneva!«

Gvišno bo res, da bo tako,
da pojdemo vsi v sveto nebo,
sveto nebo in sveti raj,
ki nam ga Bog vošči in daj! Amen.««

»Jaz nisem tedaj razumel ne pesmi, ne molitev. Zmuznil sem se iz sobe in šel k ognjišču, kjer je stregel stari oče odhajajočim kropilcem z orehi, lešniki in vinom. Teh dobrot razen vina sem bil deležen tudi jaz. A kmalu sem zadremal na klopi, odkoder ste me odnesli v posteljo.«

»Daleč sega tvoj spomin prav do prvih otroških let, ko smo spremili k večnemu počitku Tvojo staro mater.

Izpod krova Tvoje rojstne hiše so odnesli 14 mrličev; deset otrok — tvojih bratov in sester, tvojega očeta in očima, staro mater in starega očeta, vse za časa, ko sem jaz v njej prebivala in gospodinjala. Deset velikih bridkosti sem pretrpela nad izgubo svojih otrok, umrlih deloma v nežnih prvih, deloma pa v zrelih mladeniških in dekliških letih, dve veliki žalosti nad izgubo prvega in drugega moža. Vsi odrasli so bili lepo pripravljeni na smrt; sv. Popotnico so prejeli, lahko umirali ob molitvah za umirajoče, v roke sem ji dajala blagoslovljeno svečo sv. Višarij in jim zatisnila oči.«

»Vsem bolnikom in družini ste stregli z veliko ljubeznijo in potrpežljivostjo. Te nege so bili deležni tudi posli v svoji bolezni. Spominjam se hlapca Danijela. Služit ga je poslal k naši hiši njegov oče Tomažičev Štefan, ki je služil sedem let pri dragoncih, se vojskoval pri Kraljevem gradu, prejezdil s svojim eskadronom pol nekdanje Avstro-Ogrske, bil znan po svoji moči po celi Gornji vipavski dolini in je pripovedoval o svojih dogodivščinah vsakomur, ki ga je hotel poslušati. Ta ubogi hlapec Danijel je peljal nekega pomladnega dne s parom spočitih in srboritih mladih volov voz semenskega krompirja na Orlišče. Očim in najeti delavec Matiček sta sadila in zagrebala krompir. Danijel je spregel vola in okomotana z vprego gnal domov. V svoji brezbriznosti je privezal za vprego verigo in si jo ovil in pripel okrog života. Jezborita vola sta začela teči, Danijela sta potegnila za seboj. Nekaj časa je tekel, privezan za verigo, nato je pa padel in sta ga vlekla po strmi, kameniti poti za seboj. Očim in delavec sta opazila, kaj se je zgodilo; stekla sta po stranski stezi za volmi, kolikor so ju nesle noge, da rešita ubogega hlapca, ki je klical na pomoč iz vsega grla. Prehitela sta vola in ju z gorjačami ustavila. Toda nudil se jima je grozen prizor:

Danijel je bil ves obtolčen po nogah in rokah, po hrbtu in glavi, desna noga mu je bila zlomljena. Očim je siromaka rešil verige, naložil na hrbet in odnesel štiporamo domov. Nikdar ne bom pozabil tistega nesrečnega prizora, ko je stopil s ponesrečencem v »hišo«. Pri ognjišču ste ravno kuhali kosilo, jaz sem sedel na klopi. Kako strašno žalosten je bil pogled na ubogega, razmesarjenega, pobitega in krvavečega siromaka, ki je bridko vzdihoval! Takoj ste stekli odgrinjat posteljo v spodnji sobi, da sta položila z očimom nesrečneža nanjo. Nato ste ga slekli in za silo obvezali s čistimi belimi platnenimi obvezami, zrezanimi iz rjuh. Poslali ste po »gospoda« na Col in po zdravnika v Vipavo. Gospod župnik je prišel s sveto Popotnico; pred hišo smo ga pričakali, da nas je blagoslovil po starem običaju. Ko je ubogega Danijela izpovedal, je šel v sobo cerkovnik in poženkljal z zvončkom, da smo vstopili, pokleknili in molili za »gospodom«.

Po končanih molitvah je gospod župnik ponesrečenca obhajal in mazilil s sv. oljem.

Bilo mi je tedaj 5 let. Prvič sem zaslutil, da se utegne zgoditi nekaj strašnega, da utegne ugasniti luč življenja mlademu, siromašnemu Danijelu.

Čul sem že večkrat o božji dekli. Celo o Kurentu sem čul, da se je ponorčeval iz božje deklice in jo za sedem let privezal na hruško, o premetenem krčmarju sem čul, da jo je zaprl v sod in zamašil veho, da ni mogla iz njega na beli dan. Zdelo se mi je vse to grdo in zlobno. Saj je smrt le božja deklica, ki izpolnjuje povelja Gospodova.

Za ubogega Danijela me je tako zaskrbelo, tako se mi je zamislil, da so se mi solze vlile po licih in sem se splazil počasi iz sobe za ognjišče, se stisnil v kot in jokal. Stari oče me je tolažil, a se utolažiti nisem dal.

Pripeljal se je zdravnik. Radovednost me je gnala, da bi se vtihotapil v sobo. Toda zdravnik ni pustil razen očima in Vas nikogar blizu. Dolgo, morda dve uri, se je mudil pri Danijelu. Ko je prišel iz sobe in na povabilo sedel v hiši k mizi na prigrizek, je govoril z veliko zaskrbljenostjo in dajal navodila za strežbo ter obljubil, da pride zopet takoj drugi dan, da uravna zlomljeno nogo in jo dene v močno in trdo povezo. Imel je upanje, da bo hlapec okreval, a zdravljenje, je dejal, bo dolgotrajno.

In res je bilo dolgotrajno. Polna dva meseca je trajalo, preden so se zarastle in zacelile vse rane in preden je bila zlomljena noga toliko zdrava, da je mogel Danijel nanjo stopiti.

V tisti dolgi bolezni ste Vi, draga mati, stregli z vso potrpežljivostjo ubogemu Danijelu, ga predevali, snažili in pregovarjali, kakor da bi bili hodili v strežniško šolo. Ta dar nege Vam je Gospod že kar med talenti lepih čednosti naklonil ob rojstvu. Lasten je tolikim dobrim, zlasti nežnim ženskim srcem, za kar morajo biti hvaležni vsi bolni, betežni, reveži, obdani z ranami, in hiralci.

Tudi jaz sem bil deležen take nežne nege in strežbe. Saj me je od sedmega do šestindvajsetega leta v presledkih spremljala bolehnost, včasih tudi resna bolezen, da sem moral tu pa tam tudi v posteljo. V tistem pastirskem letu sem ležal s starim očetom v kamri. Poleti ob košnji mi je začel otekati vrat pod desnim ušesom, polagoma se je začelo zbirati nekaj pod kožo. Oteklina se je večala in rdečila. Jeseni nisem mogel v šolo, čeprav sem v novembru dopolnil sedmo leto. Proti zimi me je začelo vedno hujše boleti. Hodil sem obvezan z veliko ruto. Zdravnika sem se bal, kakor vsak otrok, da mu ne bi rane rezal. Ravno na Božič se mi je oteklina »prepuстила«. Nato je bilo treba zdravil, prevezovanja in čiščenja. In vse to ste opravljali Vi, draga mati, celega pol leta z vso skrbjo. Tudi hrano sem spremenil po navodilih Kneipove zdravilne knjige, ki jo je izdala Družba sv. Mohorja, jedel sem brinjeve jagode in pil ribje olje, ki sicer ni bilo ravno prijetnega okusa, a je zelo koristilo.«

»Vse to je res, kar pripoveduješ. Tisto leto si tudi zbolel na katarju črevesja in želodca, tako da si bil kost in koža. Ležal si štirinajst dni. Črevesje je kmalu ozdravelo, želodec pa ne.«

»Spominjam se, da sem ležal v gornji sobi. Neko zdravilo iz hrena ste mi dajali in sem obljubil, da ga bom jemal sam po žličkah. Ko ste odšli, sem ga pa stresel za posteljo in sem ozdravel brez njega. Vi ste pa mislili, da mi je pomagalo. Ko mi je odleglo in sem vstal, sem Vam to povedal. Niste bili name hudi, le z žalostnimi očmi ste me pogledali, z onimi ljubeznivimi očmi, ki je sevala iz njih sama velika in požrtvovalna ljubezen. Hudo mi je bilo, da sem ranil Vašo dobroto z lažjo!«

»Otrok moj, tista bolezen je bila precej huda. Bala sem se za Tvoje življenje. Božja dekla je trkala na vrata. Veliko sem premolila, da Te ljubi Bog ohrani pri življenju in ozdravi. In uslišana sem bila.««

»Vem, da ste storili zame vse, kar ste mogli. Ali mislite, da ni lepo, če Bog pokliče človeka v večnost v nežni otroški dobi?«

»Seveda je lepo, če v nedolžni obleki čista dušica prestopi nebeški prag. A če se duša bori na tem svetu za dobro in s trpljenjem izčisti, ima večje zasluženje. Vem kaj hočeš zopet reči: Ne trebalo bi Ti pretrpeti toliko skušnjav, bridkosti, bolezní, razočaranj. A to ni prav. Glej, brala sem v Tomažu Kempčanu tele besede: »Križ je vedno pripravljen in Te čaka povsod. Beži kamor hočeš, ubežal ne boš. Saj tudi Gospod Jezus ni bil niti eno uro v življenju brez trpljenja.« — Še zgodbo naj Ti povem, ki sem jo nekoč čula in si zapomnila: Velik učenjak je iskal v svojih bridkosti in težavah duhovnega voditelja. Našel ga je na vratih velike cerkve v nekem s tvorí pokritem beraču, ki ga je nagovoril takole: »Dober dan, brat!« Berač mu je odvrnil: »Nikoli še nisem imel slabega.« Učenjak mu je odgovoril: »Bog naj Vam da boljšega!« Berač na to: »Moja usoda je bila vedno najboljša.« Učenjak: »Kako je to mogoče, saj si pokrit z ranami in uljesi!« Berač: »Tako je, res sem pokrit z njimi, dobrota božja mi jih je poslala. Ako sije sonce, se veselim sonca; ako je nevihta, se radujem nevihte, kajti Bog jo pošilja.« Učenjak: »Kdo pa si?« Berač: »Kralj.« Učenjak: »Kje je Tvoje kraljestvo?« Berač: »Moja duša je moje kraljestvo. V tem kraljestvu vlada mir in ne izbruhne nikoli prekucija.« Učenjak: »Kako si prišel do take vlade?« Berač: »Iskal sem jo v molitvi in premišljevanju in potrpežljivosti tako dolgo, da sem jo našel. Našel sem jo pa, ko sem se rešil zunanega sveta.««

»Tako lepo ste znali vedno to povedati. Pri Vas je bilo vse to samo ob sebi umljivo, ker ste od mlada hodili po križevem potu. Jaz sem se težko prikopal do takega mišljenja, čeprav sem pogosto o tem čital in razmišljal. Še celo francoski pesnik Lamartine je zapel himno trpljenju: »Ti narediš človeka, o Bolečina!«

»Ljudje se trpljenja preveč boje; vsako težje delo jim je že napor in trpljenje. In vendar vsako naporno delo sproži nove sile, duševne ali telesne in ko je izvršeno, čuti človek veliko radost in zadoščenje. Po vsakem napornem delu sledi oddih, sladka zavest zmage in veselja.««

»Res je tako. Kljub velikim skrbem, težavam in nadlogam, ki so Vas spremljale celo življenje, ste ostali vedrega duha in veselega obraza.«

»»Glej, otrok moj, zadnjih petnajst let svojega življenja sem bila v tretjem redu. Čitala sem veliko o sv. Frančišku Serafinskem, tudi pri cerkvenih shodih sem mnogokrat čula o njem, o njegovih velikih odpovedih in trpljenju, zlasti odkar je prejel Gospodove rane in odkar je izgubil luč oči in bolehal na želodcu, pa je bil vedno vedre duše in veselega obraza.««

»Da, res. Ta svetnik se je zamislil globoko v skrivnost življenja. Spoznal je, da je zamisel življenja božja ljubezen. Zato je pel Bogu tako mogočno slavo tudi v največjem trpljenju, ko je ležal v borni koči ob San Damijanu bolan in oslepel. Sončno pesem zahvale in čistega, otroškega veselja je zapel:

»Najvišji, mogočni, dobri Gospod!
tvoja je hvala in slava in čast in tvoj blagoslov,
samemu tebi, Najvišji, pristoja,
in človek nobeden tebe slaviti ni vreden.
Hvaljen bodi, Gospod, in s tabo vse tvoje stvari,
najbolj sonce, naš gospod brat,
ki daje nam dan in z njim nam svetiš,
in je lepo in žareče s svitom velikim —
tebe, Najvišji, predstavlja.
Hvaljen, Gospod, po sestri luni in zvezdah,
ki si jih gori na nebu naredil,
svetle in drage in lepe.
Hvaljen, Gospod, po bratu vetru in zraku
in po oblačnem in jasnem in vsakem vremenu,
ki z njim svojim stvarjem življenje ohranjaš.
Hvaljen, Gospod, po vodi, naši sestrici,
ki nam koristi močno
in je ponižna in ljubka in čista.
Hvaljen, Gospod, po ognju, dragem nam bratu,
ki z njim razsvetljuješ nam noč,
in on je lep in prijeten, močan in silen.
Hvaljen, Gospod, po naši sestri, materi zemlji,
ki nas hrani in nam gospodinji,
in daje mnogotere sadove in pisane cvetke in trate.
Hvalite Gospoda,
poveličujte ga in zahvaljujte
in v veliki ponižnosti njemu služite.«

»»Celo smrt je imenoval sestro in zapel pred smrtjo ono pesmico, ki si jo že omenil. Tako mu je bilo vse stvarstvo božje delo ljubezni, ki naj hvali Stvarnika. Tako sta mu bila trpljenje in smrt brat in sestra. Globoko je pojmoval resnico, da je Kristus s križem odrešil človeški rod, s trpljenjem premagal smrt in z vstajenjem ovenčal svojo zmago z vencem večne gloriije.««

(Dalje prih.)

Franjo Neubauer:

JEZUS IN ŽENE

Odeval je zemljo
še jutranji mrak,
že angel je kamen
odvalil težak.

Kot blisk je sijajen
obraz bil njegov,
obleka bolj bela
od svežih snegov.

Vso zemljo zazibal
potres je močan
sijaj je zasvetil
Gospodovih ran.

Ženam, ki so prišle
mazilit telo,
naznanil je angel
tolažbo sladko:

Poglejte, da v grobu
Gospoda več ni,
povejte učencem,
da Jezus živi!

Hitele so v mesto,
a že jim Gospod:
»Pozdravljene, drage!«
zaklical naprot.

Pred Njega so padle,
objele noge,
oblile so mu jih
veselja solze!

Vstajenje

Franjo Neubauer:

ŽIV SI, GOSPOD!

Slavil je pekel svojo zmago,
ko nočni zakril Te je mrak,
učencem bledela so lica
in up jim izginil je vsak.

Do vrta so stopale žene,
ko zarje še spaval je svit,
spokornica, strta od tuge,
prišla se je h grobu solzit.

Tedaj si zaklical
nebeški vrtnar:
»Marija, jaz živ sem,
ne jokaj nikar!«

Ko vseh je najslajšo,
začula novic,
iz prs prikipel ji
navdušen je klic.

In v mesto hitela
kot vetra je piš,
naznanit, da vstal si
zares in živiš!

In danes Ti vzklika
ves zemeljski rod:
Ti smrt si premagal
in živ si, Gospod!

BLAGOSLOVLJENE VELIKONOČNE PRAZNIKE
ŽELITA VSEM NAROČNIKOM IN NAROČNICAM,
BRALKAM IN BRALCEM VIGREDI

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

DON BOSKOVA MATI

Gori na griču med vinogradi, skrita med drevjem, stoji skromna hišica, v kateri je tekla zibelka velikemu svetniku; po mnenju papeža samega, največjemu zadnjih časov. Njegovo delo se je razširilo po vsem svetu in njegovo ime je povsod poznano.

Ob zidu navzgor vodijo v hišico nizke stopnice. Okno iz sobe je odprto, v njem pa se zdaj in zdaj prikaže lep obraz mlade matere. Svojega sinka čaka zaskrbljena.

»Mrak že pada, malega pa še ni domov; kot neki hodi?«

Sinko hodi v šolo, celi dve uri daleč, ob vsakem vremenu. Zvečerilo se je že ko se je Janezek vrnil iz šole. Vzrado-

valo se je Marjeti srce, ko je slišala, da je pel po griču navzgor. Malo ga je ljubeznivo pokarala, da se tako kasno vrača, skriti veselja nad njim tudi ni mogla.

Ta mali sinko je postal duhovnik, kakor je bila od vsega njegovega začetka njena skrbna in srčna želja, postal je svetnik, ki ga je ona vzgojila, globokoverna krščanska mati Marjeta.

* * *

MARJETICA.

Marjetica je bila v svojih cvetnih dekliških letih skromno in pošteno, pa tudi odločno kmečko dekle. Na rdečih licih ji je poigraval vedno vesel nasmeh, v srcu ji je klila otroška nedolžnost, misel pa se ji je mudila najraje pri Bogu. Najslajše ure njenega življenja so ji bile pri Jezusu, skritem v tabernaklju; njemu je izročala svoje nežno dekliško srce.

Kakor pa je bila nežnega srca in tenkovestna, tako je bila tudi močne volje in krepkega, odločnega značaja. Ko so jo tovarišice ob nedeljah popoldne vabile na sprehod, ni šla z njimi, češ, da je že bila na sprehodu, ko je šla v oddaljeno cerkev k maši.

Drugič so prišle prijateljice mimo hiše in jo vabile, naj bi šla z njimi na ples. »Marjetica, pojdi z nami, ti si tako vesela in pogumna, pogrešale te bomo, če ne greš!« Marjeta jih je premerila, potem pa prostodušno dejala: »Kdor se s hudobcem zabava, se z Bogom ne more veseliti«. Zasukala se je na pragu in izginila v hiši. Marsikatero dekle se je premislilo in se tudi ono vrnilo domov, namesto da bi šlo zapravljat čas, zdravje in morda poštenost.

Marjetica je bila čedno dekle. Ni čuda, da so se fantje radi sukali krog nje. Počakali so jo, ko je šla v cerkev k maši in jo spremljali na poti. Marjetici je bilo tako spremstvo kaj nevšečno. Da bi se jim izognila, je začela hoditi pol ure prej v cerkev. Fantje so opazili ukano, zato so se tudi oni podvzivali in jo pričakali. Tedaj pa je Marjetica tako hitro začela stopati, da so se nadležni fantje naveličali, še bolj pa uvideli, da z njo ni nič, ter so jo pustili odslej pri miru. Marjetici se je bolj mudilo k svojemu Ženinu, ki jo je čakal v tabernaklju.

NOVO ŽIVLJENJE.

Marjetica ni mislila na zakonski stan. Hotela je živeti deviško življenje in ostati pri materi in očetu, da jima bo na starost v oporo. Toda previdnost božja ji je določila veliko nalogo — da postane mati svetniku.

Zasnubil jo je pošten, čeprav reven gospodar Frančišek Bosko iz Bekki. Prinesla ni k hiši druge dote kot pridne roke, ki pa so boljše ko zlate gore. Nekaj let je vladala pri Boskovih sreča, zlasti ko so dobili malega Jožka, potem pa Janezka.

Toda kmalu se je skalila sreča, ko ji je dobri mož nepričakovano umrl. Zdaj je padlo vse breme nanjo. Gospodariti in gospodinjiti je morala, da je z žuljavimi rokami preživela svojo družino. Nesreča je močno potrla mlado ženo, a srla je ni. Glavna skrb so ji bili njeni otroci, ki jih je vzgajala z ono krščansko modrostjo, ki je kakor prirojena dobrim materam. Vedela je, da je začetek modrosti strah božji, zato je v strahu božjem vzgajala svoje otroke in jim vcepljala v mlada srčeca veliko ljubezen do čednostnega življenja in stud do greha. Navajala jih je na božjo pričujočnost. »Bog te vidi«, je večkrat ponavljala.

Hodila je z otroki v cerkev; šla je najprej sama k spovedi, za njo pa so pristopili njeni otroci, ki jih je bila spovedniku priporočila.

Velik vpliv je imela na njihova srca. Še celo potem, ko so že odrasli, jih je brez ovinkov vprašala, ali so že opravili svoje krščanske dolžnosti. Celo Janeza, ko je bil že duhovnik in se je včasih kasno in utrujen vrnil s svojega misijonskega delovanja po okolici, je vprašala, ali je že opravil svoje večerne molitve. »Četudi se veliko učiš in mnogo znaš, pa pomni, da tvoja mati tudi dosti ve, to, da je treba moliti.«

Pri vsaki priliki je obračala misli svojih otrok k Bogu. Kazala jim je je lepoto narave, potem pa jim dopovedala, kako lep šele mora biti Stvarnik sam. Ko se je bliskalo in grmelo in so se otroci plaho stiskali k njemu krilu, jih je učila: »Poglejte, otroci, kako mogočen je Gospod, ne žalimo ga z grehom!« Ako je toča pobila, je vdano trpela, svojim otrokom pa prigovarjala, češ, Bog je dal, Bog je vzel. »Bog nas kaznuje zaradi grehov, zato nas je udaril!« Vsako priliko je porabila, da jim je obrnila misel na Boga. Ta materina vzgoja, ki jo je Janez dobil v mladih letih, se mu je poznala vse življenje. Ko mu je v višjih gimnazijskih razredih preskrbela stanovanje v Kjeri, mu je na pot dala ta opomin: »Pobožen bo di in ljubi Marijo!«

Ko je Janez dovršil gimnazijo, so se mu na vse strani odpirala pota v življenje. Najbolj ga je vleklo v samostan. Njegov župnik pa ga je nago-varjal, naj rajši stopi v semenišče, ker bo več dobrega storil in še materi laže pomagal. Modra mati pa mu je tako rekla: »Dobro premisli, preden storiš ta važni korak, potem pojdi mirno za svojim poklicem, ne oziraje se na nikogar. Prva reč je, zveličanje tvoje duše. Pravijo, da mi boš kot svetni duhovnik laže pomagal, a vеди, da se na to prav nič ne oziram. Iz revščine sem zrasla, v revščini živim in v revščini rada tudi umrjem... Zato ti rečem, stori, kar veš, da bo prav, a glej edinole na svojo dušo.«

Ko je bil preoblečen, mu je mati rekla še te pomenljive besede, ki razodevajo globoko modrost tako preproste žene: »Dragi sinko, preoblečen si v duhovniško obleko. Ne morem ti izraziti vse sreče in tolažbe, ki jo v tem trenutku občuti materino srce ob tvoji sreči, toda pomni, ne dela obleka duhovniku čast, ampak njegova čednost in krepost. In če bi kaj dvomil o svojem poklicu, za božjo voljo nikar ne onečaščaj duhovniške obleke. Rajši jo takoj sleci. Ljubše bi mi bilo, da si reven kmet kot pa zanikrn duhovnik, ki ne vrši vredno svoje dolžnosti. Ko si se rodil, sem te posvetila Mariji Devici, ko si pričenal svoje učenje, sem ti priporočala pobožnost do naše dobre nebeške Matere in sedaj ti naročam, da postaneš ves njen. Rad imej tovariše, ki časte Marijo, in če postaneš kdaj duhovnik, priporočaj in razširjaja češčenje do Marije!« ...

Čez štiri leta je Janez postal duhovnik. Na dan nove maše, čeprav vsa srečna, mu vendar ni pozabila dati materinskih opominov. Tako mu je govorila: »Dragi moj sin, sedaj si duhovnik, in daruješ sveto mašo, odslej boš torej bliže Jezusu. Toda zapomni si dobro, da se z današnjim dnev začnjenja tudi tvoji križev pot. Skraja ne boš tega opazil, toda sčasoma boš spoznal, da ti tvoja mati govori resnico. Prepričana sem, da boš vsak dan molil zame, dokler sem živa in tudi po moji smrti. To mi zadostuje. Zato ne skrbi odslej zame, temveč misli edinole na rešitev duš!«

Blaga mati, kako pametno, kako modro je govorila! V veri je našla to globoko modrost.

SINOVA SOTRUDNICA

Ne samo, da ni zahtevala ničesar od sina zase, še celo sama mu je pomagala pri njegovem delu, ko se je začel zavzemati za turinsko mladino in jo zbiral okrog sebe. Brez oklevanja se je odzvala njegovi prošnji in tako dejala: »Če se ti zdi, da je taka volja božja, sem pripravljena iti za tabo, četudi v pomanjkanje. Šla je z njim, čeprav je bilo težko slovo od preljube domače hišice. Ni se strašila dela, ne trpljenja, saj je bila vajena od mladih let. Sina je podpirala z delom do smrti in tako postala njegova najboljša sotrudnica.

Težko je bilo v začetku, ko nista imela nobenih sredstev za vzdrževanje toliko bednih dečkov, ki jih je Janez Bosko vzel pod svojo streho. Marjeta je res prišla v pomanjkanje. Janez je moral prodati vinograd, da je

mogel naprej. Pa kmalu je še tega zmanjkalo. Marjeta je videla sinovo zadrego. Dala si je prinesiti od doma poročno obleko, ki jo je dotlej nedotaknjeno hranila doma, prstan, uhane, naprsno verižico, žrtvovala je sploh vse, kar ji je bilo v najdražjem spominu. Bog je blagoslovil to njeno velikodušnost, kajti delo je raslo z vsakim dnem, ona pa je bila za vse: kuhala je, pomivala, pospravljala, šivala in skrbela za don Boskove paglavčke, kakor za lastne sinove.

Zadnja bolezen jo je vrgla na posteljo, s katere ni več vstala. Sinu Janezu je še na koncu prigovarjala, naj ostane goreč, pobožen in ponižen. »Spomni se, da je življenje tu na svetu le trpljenje, prava sreča nas čaka šele v večnosti.« Ko je videla, kako je Janezu ob njeni zadnji uri težko, mu je rekla: »Ne boj se, mirno vest imam in pripravljena sem . . . Zadnjo prošnjo imam do tebe: pojdi in moli zame! Pojdi, tu preveč trpiš! Z Bogom!«

Janez je šel in ko je zanjo daroval sveto mašo v cerkvi Marije Tolažnice, je njena lepa duša pohitela k Bogu, za katerega je krščanska mati delala in trpela.

To je bila ena onih močnih žena, ki jih hvali sveto pismo: »Kdo bo našel močno ženo?« (Preg 31, 10).

Ana Galetova:

PRAVLJICA

Pripovedujejo, da so imele deklice nekoč navado, da so nevesti v vasi nabrale skledico rose. Ženin je prinesel belo rožo in jo vtaknil vanjo. Ko je roža roso izpila, se je posušila. Ko se je rodil prvi otrok, so suho rožo sežgali, skledica pa je bila otrokova.

Živela je deklica Dida. Ubožna je bila in prav nič lepa. Debele kratke prste je imela na rokah in raševnato krilo je nosila. Iz tiste bajte je bila doma, ki stoji kot siv, strgan šotor pod akacijami. Dida je bila mlada, mlado njeno srce. Tudi njej se je sanjalo mnogo pomladnih noči, o velikem možu, ki se ga prav nič ne boji, ki ga »ti« kliče in ki nikoli več ne sme oditi od nje. Ampak, ko se je v jutrih odpravljala na dnino, ko so jo druge dni narice puščale vedno zadnjo, je vedela, da deklice zanjo nikoli ne bodo šle rose nabirat in da njej nihče ne bo prinesel bele rože v dar. Prav do zemlje se je sklanjala, ko je plela njivo. Naj bi nihče ne vedel, da se ji dela na jok. Naenkrat pa je dvignila glavo, vstala ter brez besed odšla z njive. Doma je poiskala skledico, preprosto, prsteno, jo ves dan predevala z roke v roko in premišljevala. Drugo jutro je zgodaj vstala in bosa šla v senožet. Pripogibala se je in vstajala v travi. Z bilko je otirala rosne kaplje v podstavljeno skledico.

»Naberem si jih sama. Ko bo posoda do roba polna, pride. Verujem, da pride.«

Jutro za jutrom je Dida zbirala kapljice. In kot se vsaka skledica en-

krat napolni, tako se je tudi njeza. Tedaj se je zgodilo, kakor je pričakovala. Prišel je. Rože pa ni imel.

»To je zate,« je ponudila in že med tem z očmi zmedeno gledala v prazno gumbnico. Beseda ji je zastala.

Fant je poželjivo roke stegnil k skledici. Vzel jo je deklici z rok, jo nesel k ustom in izpil.

»Na!« je vrnil skledico.

»Dobra je bila tvoja rosica, deklica. Žejen sem bil. A tvoj ženin nisem. Čaka me druga. Tri skrinje ima zlata. Pravkar nabirajo deklice za njo roso. Tja ponesem rožo. Moram! Moja nevesta ima za tri skrinje zlata!«

In je s trdimi koraki odšel pokrepčan.

V travi je sedela Dida. V prazno skledico so strmele njene oči in izpod vek je deževalo. Mimo so hodili ljudje. Videli so njen jok in se jim je zasmilila:

»Zakaj pa jokaš?«

»Kaj pa ti je?«

Dida se ni ganila. Potresli so jo za ramo. Toda čudo! Mrzla je bila kot kamen. Trda kot kamen. Solze pa so bile tople in so tekle, tekle, tekle. Dida se ni ganila ves dan, ves teden ne, leto je preteklo in še več. Ljudje je niso povpraševali več in več je niso klicali. Ljudje se navadijo. Kadar je prišel mimo tujec je postal:

»Kakšen kip!«

»Lep kip!«

»In studenček, studenček!«

Tja so se prihajali igrat vaški otroci. Ročice so si umivali v toplih solzah, strahoma se dotikali mrzlih, kamenitih rok in si pripovedovali čudovite stvari:

»Ali je začarana?«

»Je!«

»Okamenela deklica!«

»Bele rože ni dobila, sirotica.«

Jesenskega jutra je strašno razsajal vihar. Cefral in razmetaval je suho listje in se zaganjal v sleherno stvar, kot bi hotel obrniti svet. Tedaj je od hoste sem prišel deček. S široko odprtimi očmi je gledal v jesen. V srcu je čutil, da je močan, tako zelo, da bi se z jesenjo in viharjem lahko tepel za vsak list posebej, ki se je utrgal z vej.

Zagledal je kip. Stopil je k okameneli deklici in si je mislil:

»Hudo je moralo biti, ko kamen joka.« Potegnil je iz žepa robec in obrisal deklici mokro lice. Toda pritekla je nova kaplja in spet in spet. Tekla je po licih, preko spodnje ustnice na prsa in na desno roko. Tam pa se je na robu prstene skledice razbila in omočila vse naročje.

Odslej je deček vsak dan sedel v suhem listju na tleh, gledal kameniti obraz in čakal, da se ta zgane in izpregovori. A pričakal ni.

Tedaj si je mislil:

»Tako je sama! Jaz nisem sam. Z menoj je vse, kar vidim, kar slišim in česar se dotaknem. Z menoj sta noč in dan. Ona ima pa le zaprte oči in solze. Njena samota tako boli!«

Drugi dan je poiskal bel kamen, dleto in kladivo je prinesel in je klesal. Ves svetal je bil pri tem delu. Čez sedem dni je delo pokazalo svoj obraz: sklesal je otroka.

»Če ne boš več jokala, ti ga dam« je govoril tiho in sladko, ko se je kamnu s kamnom bližal. Kar se da mehko je položil otroka deklici v naročje.

V tistem hipu je kamen vztrepetal. Okamenela deklica je dvignila oči in spregovorila:

»Nisem kamen! Deklica sem! Deklica Dida!« Vstala je, položila v travo čudno dete. Kraj njega je postavila prsteno skledico solz.

»Rože pa nimam, rože pa nimam!« je rekla in se opotekla od slabosti. Deček jo je dvignil v naročje in jo komaj slišno vprašal:

»Kam?«

Zmajala je z ramama.

Nesel jo je skozi gozd v vas in ji pripovedoval:

»Vidiš, to so rože, to so ptički, to so ljudje, to je Bog.«

Poslušala in gledala je od začetka. Kar je vedela nekoč, je bilo vse napak.

Prinesel jo je do njene bajte in sedla sta na prag.

»Kdo si,« ga je vprašala.

»Popotnik. Ali greš z menoj?«

»Grem.«

Še danes potujeta. Kam, menda sama ne vesta. Uči jo venomer, da je svet lep. Kadar bo Dida znala sama, bo deček najbrž spustil njeno roko. Pa saj še sam ne ve. Ve samo to, da je bogatejši od najbogatejšega, ker je storil veliko delo.

I. P.

LJUBLJANA ŽE VABI

6. marca je priredila Zveza fantovskih odsekov s sodelovanjem Vodstva deklških krožkov telovadno akademijo v veliki unionski dvorani. Izvedba vseh točk akademije je preseгла pričakovanje gledalcev. Bilo je kakor pred 9 leti in še preje, ko je bila velika unionska dvorana tolikokrat priča mogočnemu navdušenju slovenskega naroda za pravo prosvetno in telesnovzgojno delo v naši organizaciji. Slovensko ljudstvo je videlo uspehe te organizacije, zato ji je zaupalo v toliki meri svojo mladino.

Zato 6. marca Ljubljana ni vabila zaman. Na njeno prvo vabilo za praznik v juniju smo se odzvali in prisostvovali akademiji, ko je tvorila s slovanskimi smušnimi tekmami v Črnem vrhu in Planici vred uvod v mednarodno mladinsko prireditvev na Stadionu. Takoj smo začutili: Še bo tako

kot preje! Kako toplo in čudno resno nam je bilo, ko je godba zaigrala našo himno! Kot nekdej! Navdušenje, ki smo mu bili priče, ni bilo navdušenje množice, ki brez misli dere za svojim voditeljem, ker ta izrablja njene slabosti. Z bistrim razumom in toplim srcem se je slovensko ljudstvo odločilo za velike vzore, ki naj vedno svetijo njegovi mladini. Tudi me smo sklenile:

»Živeti kot zdrava mladina v ljubezni do Boga, naroda in države!«

Z akademije smo se razšle vsaka na svoje dnevno delo z velikim sklepom:

pripomoči, da bo tako velika ideja zasegla slednjo slovensko faroslednjo slovensko vas;

pripomoči, da bo ta ideja doživela tako dolgo zaželjeni praznik v dneh od 26. do 29. junija.

Sestre! Valu navdušenja, ki je zajel naš narod že v uvodu za slavnostne dni, se tudi ve ne boste mogle ubraniti! Le nekoga čakate, ki naj to navdušenje tudi v vas zbudi, da zagori in goreti ne neha. Idealizem slavi visoke cilje, mladost premaga vse ovire, da te cilje doseže. Tudi v vas bosta zmagala idealizem in mladost, da boste kljub gmotnim oviram dosegle cilj, ki vam ga stavi organizacija v tem letu:

Vse v Ljubljano na mednarodno mladinsko prireditvev, združeno z zborovanji, telovadnimi in športnimi nastopi in tekmami!

Naše tovarišice in tovariši iz Češke, Poljske, Francije, Nizozemske, Belgije, Luksenburga, Avstrije in Švice in celo rojaki in rojakinje iz daljne Amerike nas bodo za naš praznik obiskali. Tudi njihov cilj v tem letu je: V belo Ljubljano! Spoznale se bomo z njimi, tekmovale s tovarišicami, videle nastop in kroj inozemskih gostov. In me? Poskrbele bomo, da bomo pred odličnimi zastopniki raznih katoliških mladinskih organizacij najlepše zastopale svoj narod!

Naše prvo delo: Vaditi, popravljati in ponavljati z vso natančnostjo redovne in proste vaje, dokler ne bo ves naš nastop uglajen, brezhiben. Točna navodila dobite v okrožnicah, od telovadne učiteljice in skrbno se ravnajte po njih! Le tako bo mogoče, da bomo vzdržale vsako, še tako ostro kritiko; le tako bo mogoče, da bomo v tekmovanju tudi me kaj dosegle.

Naše drugo delo pa je: najti način, kako bi si v vsakem krožku čim več članic kupilo nov kroj. Na akademiji v unionu je bil s priznanjem in navdušenjem sprejet. Pri čitanju zadnje okrožnice glede cene kroja vas je modra postalo strah. Nikar! Rajše takoj napravite načrt, na kakšen način se bo dalo tudi v vašem kraju kljub raznim nesrečam in neugodnostmi premagati tudi to oviro. Netelovadkinje, pomagajte manj premožnim s podporo, posojilom, nasveti! Telovadkinje, odrecite se eni novi poletni obleki, kinu, varčujte pri malenkostih, kajti le z delom in žrtvami uspejo velike stvari! V mesecih, ki so nam na razpolago, bo to še mogoče urediti.

Netelovadkinje bodo v velikem številu, kakor je to možno pri naših prireditvah, prišle v lepih narodnih nošah, da se bo v Ljubljani razvil krasen sprevod slovanskih narodnih noš, kakršnega smo videli 1929. leta

v Pragi in nam je še sedaj živo v spomin. Vsaka članica krožka naj pride junija v Ljubljano, če ne drugače, pa z znakom. Išcite in pridobivajte dobrih slovenskih deklet, da se ob vašem delu, žrtvah in veselem praznovanju vnamejo za delo v naših krožkih.

Prelep praznik se nam obeta, a v največji meri je odvisen od vaših priprav, od vaših žrtev. Bog daj, da bi bile ob svidenju poplačane z veseljem in uspehi!

Zora mladosti, sila kreposti,
v žilah nam polje naroda rast,
v trudu in znoju, polnem radosti,
domu gradimo slavo in čast!

M. Valant:

Zaposlitev žene

Udeležba žene pri proizvodnji je tako važna stvar, da se mora svet z njo pečati vedno bolj, ker je od rešitve tega vprašanja odvisna rešitev velikega dela našega delavskega vprašanja. V naslednjih odstavkih prinašamo misli, ki jih je zapisala o tem predmetu v mednarodni reviji krščanskih strokovničarjev tajnica zveze francoskih kršč. ženskih strokovnih organizacij:

Položaj: Zaposlitev žene vidimo v vseh časih v tej ali oni obliki. Uporaba strojev pomeni velik preobrat v tem oziru. Mnogo predmetov, ki jih je dotlej izdelovala žena doma v družini, so pričele izdelovati v tovarnah moške delovne sile. S tem je žena izgubila precej delovnega področja, istočasno pa so zrastle potrebe družine. V času porasta industrije je našla tudi žena v njej zaposlitve, to posebno še vsled tega, ker je bilo delo žene slabše plačano kot delo moškega in ker so bile mezde tako nizke, da očetov zaslužek ni zadoščal družini za njeno preživljanje. Počasi pa je nastal preokret radi enake izobrazbe mladine obeh spolov, ali ker so različni ženski poklici dobili drug značaj. Vojna je deloma povzročila, da je morala žena zamašiti vrzeli vsled pomanjkanja moških delovnih moči. In tako vidimo naenkrat ženo v poklicih, v katerih je do pred kratkim ni bilo. Mnogim ljudem se je zazdela zaposlitev žene v industriji eden glavnih vzrokov kasneje nastale brezposelnosti.

Toda kaj pravijo številke? Te kažejo, da je bilo v Združenih državah zaposlenih v poljedelstvu od vseh pridobitnih žena leta 1910. 22.4 odstotke, leta 1920. pa samo 12.7 odstotkov. V Nemčiji je padel ta odstotek od 47 v letu 1907. na 43.3 v letu 1925. Približno isto opazimo tudi v drugih državah. Revija Mednarodnega urada za delo je ugotovila, da zapuščajo žene zaposlitev v poljedelstvu v toliki meri, da ima »beg v mesto« v mnogo večji meri ženski kot moški značaj. To se deloma razlaga z uvedbo modernizacije v poljedelskih — vsaj večjih — obratih. Ta pojav sam po sebi je pa zdrav, ker je najemno delo v poljedelstvu za ženo pretežno in zato tudi neprimerno.

Padlo je tudi število hišnogospodinjских uslužbenk. V Nemčiji se je znižal njihov odstotek od leta 1907. do leta 1915. od 17.1 na 12.5, v Fran-

ciji pa se je znižalo število hišnogospodinjskih uslužbenk od leta 1926. do leta 1927. za 88.000. Vzrok temu pojavu je nezadostna socialna zaščita tega osebja pred vojno, in splošna izobrazba, ki je dala mladim dekletom pogum, da so se oprijele lažjih in tudi zanje »imenoitnejših« služb, v katerih imajo tudi več prostega časa. Deloma so postale delovne moči v gospodinjskih odveh tudi vsled uvedbe osrednje kurjave, štedilnikov na plin ali elektriko ter demokratiziranja mišljenja meščanskih družin.

Tudi v tekstilni in oblačilni industriji je viden padec ženskih delovnih moči. To vsled tehničnega napredka v tej vrsti industrije. Vsled višje storitve posameznika se je znižalo število delovnih moči tudi v tekstilni industriji, dalje v krojaški obrti, obrti perila in čipkarstvu. Velika brezposelnost je nastopila pri modistinjah, ker se je pričel ženski svet bolj športno oblačiti itd. Po vojni je našlo mnogo ženskega osebja zaposlitev tudi v pisarnah, zasebnih podjetjih, javnih službah in prostih poklicih. V vseh panogah vidimo zadnja leta padec ženskega osebja v razmerju do celokupnega števila žena, ki so zmožne pridobivati.

(*Dalje prih.*)

J. Pajman:

Likovna umetnost v ženski Mali Antanti

Če listamo knjige umetnostne zgodovine, pa najsi so še tako debele, le redko naletimo na kako žnsko ime. Povsod pa najdemo ženo kot objekt, kjer se na vse mogoče načine proučujejo ideali ženske lepote in kontrasti v okusu. Številni kritiki so proučevali ženo v slikarstvu in kiparstvu, da poiščejo posrednih in neposrednih odnošajev med umetnostjo in književnostjo, med umetnostjo in moralo. Celi narodi in cele dobe so osvetljevali s podajanjem skrivnosti v tolmačenju žene, njenega obraza. Francoski umetniki in književniki od žene zahtevajo gracioznosti, drugi terjajo drugih lastnosti.

Človek bi se pa vprašal, zakaj žena, ki je merilo tiste umetnosti, ki je svetu podarila toliko neomadeževanih pokrajin, toliko junaških kompozicij, zakaj žena, katere vpliv je bil odločilen v umetnosti prav tako kot v književnosti, v vzgoji prav tako kot v politiki, zakaj ta ežna sama ne ustvarja? Francija n. pr., domovina Ivane d' Arc, v vseh svojih delih izpoveduje, da je žena središče življenja. Okus, za katerega jo svet zavida, nosi njene poteze in Francozinja ne ustvarja sama. Ta predpravica ostaja le možu, ki pa doživlja njena navdihnjenja.

Priti je moralo šele XX. stoletje, da je ženo osvobodilo. In njen prvi doprinos v umetnosti je bil ta, da je počlovečila ženo. In danes ne vidi več umetnost v ženi bitje zabave ali malika feminizma, marveč moralno osebo in telo, katero poživlja duša.

Težak je bil boj za to, toda žena je delala tiho in neopaženo in ne za umetnostne zgodovinarje. Svečeniki so nosili njene vezenine, za redovnice

in redovnike se je trudila, veri je služila njena umetnost, dokler ni prišel čas, ko je pred dobrimi 50 leti dobila vstop v akademije.

Potujoča razstava ženske Male Antante nam je podala novih dokazov, koliko je na tem področju žena že dosegla.

Poglejmo najprej umetnice Jugoslavije! Ne bom ponavljala zgodovine Bizanca, Benetk, Moskve in Dunaja, ki je tu bila merodajna. Omenim naj samo, da se je konec XIV. stoletja, v najtemnejši dobi srbske zgodovine pojavila žena in ustvarila najlepšo pesem o nesrečah svoje domovine. Jefemijo bi lahko primerjala z opatico Herado Landberško, ki je z zlatimi črkami narisala na fini pregament svoj »Hortus Deliciarum«. Jefemija pa ni pisala s čopičem, marveč z iglo in njene knjige so bile veliki mrtvaški prti in pajčolani samostanov. Spominu kneza Lazarja in pobožnemu ljudstvu posvečen spev je uvezen na platneni prt z zlatimi nitkami. In to je eden najstarejših spomenikov umetnosti v Srbiji.

Danes se srbske žene v velikem številu posvečajo likovni umetnosti in nekatere dosegajo nepričakovanih uspehov. *Vukanovič B.* je s svojim soprogom, tudi slikarjem, leta 1898, potem ko je dalj časa bivala v Monakovem, ustanovila slikarsko šolo v Beogradu. Ona je prva žena, ki se bavi tudi z umetniško karikaturo in je danes profesorica na umetnostni akademiji. Na razstavi smo srečali njeno mlado plesalko, na kateri se pozna, da ima umetnica bogato izkušnjo za seboj in da je doživela vpliv Monakova. Na *Jovanović D.* najdemo neko energično moško potezo, ki se krepko odraža na vseh delih Srbkinj in se v tem posebno razlikujejo od Slovenk in Hrvatice. Isto velja za *Popović L.*, na kateri je značilen tudi krepki kolorit v podajanju interjerjev, na *Djordjevič* v podajanju krajin; tej se približuje *Bešević Milica. Čuvaj R.*, ki je tudi umetnostna zgodovinarica, nam je na svojih šiviljah pokazala mnogo zanimanja za preprostost, ki je odlika umetnosti. Svoj interjer je slikala proti svetlobi. *Ružić V. B.* podaja zelo sveže in krepko tudi v barvnih tonih, njena krajina je živa, mirna in oko se spočije na njej. Nekaj starejšo tehniko smo odkrili na *Marokino M.*, ženski značaj pa na delu *Payer P. A.*, ki je nežna tudi v barvah. Iz obeh portretov *Dujšin G. K.* govori neka rafinirana tehnika. Obe sliki *Šandor R.* sta silno mirni, kar je odlika hrvaških umetnic. Pri Slovenkah smo našli nekaj izrazito slovenskih motivov: *Šantelova A.* nam je pokazala Slovenko v narodni noši in prav solidni umetniški tehniki. Slovenski so tudi nageljčki s pirhom. Tudi na njeni sestri *Šantel H.* je vse prav fino izdelano. Na *Sodnik - Ž. A.* se pozna vpliv impresionizma, na *Pregeljevi* vpliv zagrebške šole; dobro je podala Križanje. Slovenski motiv srečamo tudi pri *Piščančevi E.* v Gorenjki z molitvenikom in Lurško Marijo v ozadju. Umetnica nas je presenetila, saj smo bili pri edini slovenski učenki mojstra Morica Denisa vajeni drugih del. Dober je tudi njen teloh. Bele barve prikazati v raznih niansah je najtežje. Zelo lepo misel je izrazila *Kralj - Jeraj Mara* s svojim otrokom, ki ji prihaja izpod palete. Kot najmlajša naša umetnica je nastopila tudi *Bara Remčeva* s krajino in dekliškim portretom, ki ga odlikujejo prav živahne barve. Zajela je pravi značaj otroka, kakršnega se slučajno ujame na cesti. (Dalje prih.)

TRNJE

(Nadaljevanje)

11. marca ...

Danes, ko smo šle iz tovarne, sva srečali Tineta. Držal je v roki neko knjigo s pisanim ovitkom in zamišljeno požvižgaval. Toliko, da nas je opazil in pozdravil. A čutila sem, da gleda za menoj. Nisem se upala ozreti, da bi druge česa ne opazile.

»Kam neki hodi?« je rekla ena izmed deklet. »Skoro vsak dan gre v mesto. Morda ima tam dekleta. Rada bi jo poznala, ki bi ga marala, tega boljše vika in lenuha.« Zaničljivo se je namrdnila.

Ta avša! Prepričana sem, da bi mu najraje padla okrog vratu, če bi ji le pomežiknil.

»Kaj pa ti je?« je dejala Lojzika. »Saj ti vendar ni ničesar storil. Koliko je slabših od njega!«

»Ali ni izstopil iz bogoslovja? In to je vendar grdo!«

»Zakaj neki? Če pa ni imel poklica.«

»To so sami izgovori. Ta jih ima za ušesi, le verjemi. In ti pohodi v mesto gotovo niso kar tako.«

Lojzika se je razjezila.

»Ti si prava klepetulja! Jaz pa vem, da hodi samo v mestno knjižnico, kjer si izposojuje knjige. Saj jih daje tudi meni brati. Sicer pa ne razumem, zakaj te toliko briga, kaj počenja.«

»Čudno, kako se zavzemaš zanj, človek bi si lahko marsikaj mislil.« je zlobno zasikala ona druga. »Saj takšnile falirani študentje so vsega zmožni ...!«

»Ti si blazna, Angela!« je rekla Lojzika mirno. »Midve z Lidijo bova ostali kar zadaj, saj ni nujno, da bi morale skupaj hoditi ...

In ostali sva zadaj. Mene je beseda o »faliranem študentu« in vse drugo še posebno pekla, kar pa nisem hotela pokazati.

In ko bi bila to o »faliranem študentu« slišala danes prvič! Pa sem slišala to besedo že tisočkrat. In vsakokrat me znova zaboli. Le zakaj mu pravijo tako, saj vendar vsi vedo, da ni res. Nikogar ni, ki bi ne vedel, zakaj je Tine doma in ne na univerzi v Ljubljani. Tudi jaz sem vedela to, že prej, in vendar je on mislil, da ga tudi jaz obsojam kot drugi in le zato mi je morda pripovedoval vse tisto na sprehodu. Le kaj je v tej stvari takšnega, zaradi česar bi ga bilo treba obsojati?

Napisala bom tako, kakor mi je povedal on.

»Pred tremi leti sem napravil maturo,« je rekel. »In strašno olajšane sem se čutil, ko sem držal v rokah tisti kos papirja, katerega vsak dijak s takšnim hrepenenjem pričakuje. Zdelo se mi je, da je vse hudo zdaj prestano, da so vse težave že za menoj, pred menoj pa svoboda, mladost in vse dolgo, uspešnega dela za narod polno življenje. Smejati se moram, če pomislim na tiste dni. In vendar so bili to lepi dnevi, najlepši, kar jih pomnim. Kaj kmalo pa je prišel prvi udarec.

Že v gimnaziji sem po dolgem premišljevanju in hudih duševnih bojih sklenil, da ne grem v bogoslovje. Ne, nobene ženske ni bilo vmes. Sploh je velika neumnost misliti, da je vedno kakšna ženska kriva, če ta ali oni noče ali ne more postati duhovnik. Pri meni je bil vzrok čisto nekje drugje, namreč v mojem značaju samem, v moji naravi. Ti me gotovo še ne poznaš dovolj, da bi lahko to sama opazila, ampak res je, da sem po svoji naravi prenemiren, previhrav, preuporniški za duhovnika. Dober duhovnik more biti po mojem mnenju le tisti, ki zna biti ponižen, ki zna molče prenašati krivice in predvsem tisti, ki se zna pokoriti, obenem pa se mora na vsak način čutiti toliko boljšega, toliko bolj vzvišenega nad ostale ljudi, da jim lahko z mirno vestjo pridiga in jim kaže pot. Jaz tega ne morem. V meni ni prave ponižnosti, najhuje pa je, da ne znam molče prenašati krivic in moliti za svoje sovražnike, da ne znam odpuščati podlosti in da se ne znam pokoriti avtoriteti. Zame ni avtoritet razen moje lastne vesti in spoznanja. To je morda napačno in napuh, a tako je. Krivda zato leži izven mene, v avtoritetah samih, kajti doslej sem še za vsako odkril samo golo željo po oblasti, domišljavost in predvsem neumnost, moj Bog, koliko neumnosti! Pri vsem tem pa se tudi zavedam, da nisem nič boljši od drugih ljudi, prav tako kot vsi drugi sem podvržen človeškim strastem in suženj svojega telesa, da se tako patetično in slovesno izrazim. Čisto nič nisem sposoben pridigati drugim ljudem, jih opominjati k lepšemu življenju in jih navajati k čednostim, katerih sam nimam . . . To je bil vzrok, zakaj nisem hotel iti v bogoslovje. Vsa vas pa je bila seveda prepričana, da bom šel in tem bolj so bili vsi razočarani, ko se je razvedelo, da ne bom šel. Najhuje so se zgražali tisti, ki mi niso nikoli nič pomagali, ki se do takrat sploh zmenili niso zame, zlasti, če so me videli v potrebi. Ti so se čutili zdaj najbolj prizadeti, najglasneje so vpili in me najbolj črnili. Toda menil sem se jaz za ljudi! Toliko kot za lanski sneg. Le za enega samega človeka mi je bilo, za mojo staro teto. Sirota niti pomislila ni bila nikoli, da ji Bog morda ne bo uslišal prošnje, da ji ne bo izkazal milosti, za katero je vsa ta leta molila v trdnem zupanju, da bo uslišana. Saj si je želela na vsem svetu samo še to, da me vidi kot duhovnika pred oltarjem. »Samo to, potem pa bom rada in srečna umrla!« je pogosto vzdihnila, tudi vpričo mene. Ko sem ji zdaj povedal, da ne bo nič z bogoslovjem, jo je zadelo, da se je skoro zgrudila. Ni mogla razumeti, zakaj se hočem odpovedati duhovniškemu stanu, ki je vendar tako vzvišen nad ostalimi stanovi. Ni mogla razumeti, da bi mogel v primeri s srečo, da more umrljiv človek doseči tako vzvišeno poslanstvo, človeške, navadne, vsakdanje človeške slabosti, človeški nagoni in človeške strasti, sploh še igrati kakšno vlogo. In zato se ji je zdela moja odpoved grešna in pravi upor, pravi greh napram Bogu. Bila je tako potrta in tako zelo si je stvar jemala k srcu, da sem se nazadnje res zbal zanjo. Po pol dneva je preklečala v cerkvi, sušila in bledela je kar vidno in bal sem se, da bo še umrla. Tega bi bil jaz kriv. Vest me je pekla, zlasti ob misli, da je tudi ona toliko žrtvovala zame. In ko je prišla jesen, se nisem mogel več ustavljati njenim prošnjam in sem sklenil, da bom vsaj poskusil z bogoslovjem. Mogoče bom

dobil poklic, ko bom že enkrat med bogoslovskimi zidovi, ko bom iztrgan iz življenja, ki me tako mami. Saj to se je že večkrat zgodilo, če knjige ne lažejo. Napravil sem prošnjo in sem bil sprejet. A preden sem odšel, sem povedal teti, da grem le zato, ker hočem poskusiti, če pa se v enem letu ne bo izvršila z menoj nobena izprememba, potem bom prisiljen, da spet izstopim. Teta je bila naenkrat spet vsa srečna. Vendar se je polagoma vdala v to, da me morda nikoli ne bo videla pred oltarjem. In ko sem po enem letu res spet izstopil, je sprejela to že bolj mirno kot prvič. To bo do konca njenih dni gotovo največja bolečina za njeno staro srce, vendar mi od tedaj ničesar ne očita.

Jaz pa sem odšel v Ljubljano študirat pravo. Toda bivanje v nezdravi podstrešni sobi, kjer smo se stiskali trije na prostoru, ki bi zadostoval komaj za enega, stradanje in prezebanje so povzročili, da sem zbolel na pljučih. In ker so imenitni sanatoriji in gorska letovišča za jetične samo za ljudi, ki imajo denar ali mogočne zaščitnike, mi ni preostalo drugega, kakor pustiti vse skupaj in priti sem na vas, če nisem hotel, da bo že v nekaj mesecih z menoj vse končano, kakor mi je zagotovil zdravnik in kakor sem vedel sam.

Zdaj se klatim doma okrog in služim ljubeznivim sovaščanom za svaričen vzgled faliranega študenta. Ob toplih dneh polegam med borovjem nad vasjo in čitam Dostojevskega romane, pozimi pa delam isto za pečjo v tetini koči. Tupatam zaslužim nekaj sto dinarjev s kakšnim člankom ali s povestico za ta ali oni ljubljanski listič, toliko, da imam včasih v žepu dinar in da ne obremenjujem prehudo stare tete. V ostalem pa prav nič ne vem, kaj bo z menoj. Čutim, da mi gre na bolje, toda ali ne bom že čez nekaj mesecev spet tam, kjer sem bil, če se vrnem v Ljubljano prezebat in stradati? Kar nič me ne mika tja in pogosto obžalujem, zakaj me ni dala teta raje za pastirja. Danes bi bil gotovo srečnejši. Pa pridejo spet trenutki, ko si strastno želim prodreti v sredo kipečega življenja in dogajanja v velikem svetu, v velikih mestih, v Ljubljani, da bi tudi jaz doprinesel svoje k zmagi slovenske misli in pravice revnih in zatiranih, v tistem velikem, neusmiljenem boju, ki divja tam zunaj. Tako sem razklan sam v sebi, nikakih pravih tal ni pod menoj. Le ti si mi v tej razklanosti edina trdna opora. Norec sem bil, da sem se te tako dolgo izogibal, ko bi se bila lahko našla že preje, in marsikaj bi mi bilo ostalo prihranjeno, marsikatera obupna misel.«

Toplo mi je stisnil roko . . .

25. marca . . .

Zdaj hodiva z Lojziko ponavadi same v tovarno in domov. Dekleta naju gledajo od tistega časa, ko se je Lojzika sporekla z njimi zaradi Tineta, nekaj postrani. Midve pa sva tudi veseli, da nama ni treba hoditi z njimi, saj v zagrenjenosti nad svojo usodo postanejo pogosto kar hudobne in neizmerno škodoželjne. Človek ni varen pred njihovimi jeziki, pa naj bo še tako dober in pošten. Na vsakem najdejo nek madež, samo na sebi nič.

Pač pa naju pogosto čaka pred tovarno Tine in naju spremlja domov, zlasti tiste dni, ko delava popoldne in se morava vračati domov v temi. Kar navadila sem se že, da zagledam ob izhodu iz tovarne, v senci bližnje hiše, mirno, v plašč zavito postavo, ki potrpežljivo čaka in oživi z veselim vzklikom, ko naju zagleda. To se dogaja zadnje čase tako redno, da ljudje že stikajo glave. Naj. Zdaj se že ne bojim več ljudi. Čuditi se moram, kakšno izpremembo povzroči v človeku nekaj mesecev trdega tovarniškega dela. Vsaj v človeku, ki je doslej poznal boj za obstanek samo iz knjig in je vse svoje življenje, do trenutka, ko mu spodrsne na gladki poti, pretičal v zatohlih šolah. Včasih se sama sebi čudim. Razžaljenja, ki so me nekdaj pripravila do obupa, mi izvabijo zdaj le še preziren nasmeh. In jaz, ki sem nekdaj tako rada sanjarila, zdaj nič več ne sanjarim. Zdaj poznam in si predstavljam življenje takšno, kakršno je v resnici, ne pa pobarvano z rožnatimi, blestečimi romantičnimi barvami. Zdaj vem, da se človek ne sme zadovoljiti s tem, da si ogleda vsako stvar in vsakega človeka samo od spredaj, takšnega, kakršen se mu kaže. Treba je vzeti vsako reč in pogledati tudi, kakšna je od druge strani, od zadaj. Kako pogosto je zadaj drugačna kot od spredaj. Kolikokrat se skriva za lepim, smehljajočim se obrazom podlost, prava živalska podlost.

To so dognanja, ki sem prišla do njih v teh kratkih tednih. Ob misli, da zdaj poznam življenje, čutim nekako samozavest in ponos, vendar mi je včasih žal za onimi časi, ko sem bila bolj srečna in brezskrbna, ker sem si predstavljala svet in življenje takšna, kakor sem ju gledala skozi okna šolske sobe. Toda tisti dnevi se mi zde že neskončno oddaljeni in skoro ne morem več verjeti, da sem bila tisto romantično, sanjarsko dekle, ki je bralo v šoli pod klopjo puhajšljive romane in si prisegalo z enako romantičnimi tovarišicami »večno« prijateljstvo, prijateljstvo za vse življenje, jaz sama. Kje so pomladne noči, ko smo pretakale ponoči pod odejo solze od neznanega, neutešljivega koprnenja po nečem daljnem, nedosežnem, in od prekipevajoče ljubezni do vsega stvarstva, ki si je mogla najti duška in izliva samo v sentimentalnih dekliških solzah?

Danes ne jočem pod odejo, in če vendar kdaj jočem, je krivo solzam, ki niso prav nič več sentimentalne, vse kaj drugega . . .

9. aprila . . .

Spet je sobota in smo dobile plačano. Dobila sem sto šest dinarjev. Lojzika pa sto tri. To je za naju že veliko. Veseli sva hiteli iz tovarne. Zunaj naju je seveda čakal Tine. Takoj je opazil najino veselost. Ujel je najini roki (bil je mrak) in ju uklenil v podpazduhi. (Lojzika že ve, kako je z nama.)

»Kako je, deklici? Kaj se je zgodilo?« je rekel. Tako dobro de človeku ta njegov moški pokroviteljski glas.

In ko je zvedel za vzrok najine radosti, se je razjezil.

»Sramota takšnim časom in ljudem!« je zagodrnjal. »Časom, ko je dvoje takšnih deklet, kot sta vidve, veselo, če zaslužita sto šest dinarjev, na-

mesto pet in devetdeset! Zato, ker moreta dobiti za ta denar nekaj kosov kruha več kot za oni? Jaz sem dober človek in nikdar krvoločan, še komar se mi smili, če ga moram ubiti, ampak tega vajinega tovarnarja bi srčno rad videl bingljati na vislicah. In bo nekoč tudi bingljal na tej pripravi, če je še kaj pravice na svetu, če ne človeške, pa božje. Le zapomnita si moje prerokovanje!«

»Kar molči, da se ne boš zmotil, ti krivi prerok!« sva ga zbadali.

Tako smo se šalili do kočice Lojzikine matere. Tam se je Lojzika poslovila in midva sva sama nadaljevala pot.

»Ali si opazila, kako je Lojzika izčrpana? In je bila pred tremi meseci vendar najbolj postavno dekle v vasi. Bojim se, da ne bo dolgo vzdržala. Ta vajina tovarna je pravo morišče. Ti boš dalje časa vzdržala, ker si navajena slabo zračenih prostorov še iz šole, ampak Lojzika pa je pravi otrok solnca in zelenega polja. Žal bi mi bilo zanjo,« je dejal Tine.

»Kaj pa naj drugega stori, ko pa mora v tovarno. Smrt od gladu in pomanjkanja je hujša.«

»Da, to je tisto. Te preklete tekstilne tovarne, s katerimi hočejo priti judje in naši kapitalisti do bogastva in moči . . . Pa bom raje tiho, drugače me boš obsodila še za revolucionarja,« se je nasmehnil. Čez trenotek pa je začel spet z resnim glasom.

»Tudi ti me skrbiš, Lidija. Tako bleda se zdiš zadnje čase, in včasih, ko te čakam pred tovarno, se kar prestrašim, ko te zagledam. Bodi vendar pametna in pusti to delo! Nikar ne pravi, da te oče ne more preživljati s svojo pokojnino, vsaj dokler ne najdeš boljše službe.«

»Saj oče hoče, a ona, mačeha . . .«

»Kaj bi ona, vrag jo vzemi!« se je razburil. »Nikar se ne oziraj nanjo! Navsezadnje, kaj pa ti more?«

»Ti ne veš . . .«

»Vem. Nič ti ne more. Le ti si prerahločutna, kar se nje tiče. Nastavi ji roge in tako bo dala še najprej mir. Sicer pa je še vedno bolje, poslušati doma njene prikrite žaljivke kot pa se zastrupljati v vaši tovarni. Če si pametna, pusti tovarno. Saj je še toliko drugih služb. Ali ne maraš za vzgojiteljico?«

»Kam neki? Saj hoče vsaka učiteljska kandidatka za vzgojiteljico in brezposelnih je že nekaj sto . . .«

»Hm, to je res . . . Ampak nikar ne obupaj. Človek, ki obupa, je izgubljen.« je dejal, in ker sva dospela do naše hišice, mi je stisnil roko in se poslovil.

17. aprila . . .

Velikonočna nedelja!

Zunaj sije toplo, zlato pomladansko solnce in podeljuje vsemu veder, miren odraz. Spodaj v vasi pri kapeli streljajo fantje z možnarji in odmev strelavotlo grmi nad črnimi borovimi gozdi za vasjo, ki kot črna, s tušem potegnjena črta obrobljajo zeleno, sončno ravnino in jo ločijo od v modrino

zavitih gora v daljavi. Bele snežne lise se še belijo tupatam po polju ali v cestnih jarkih in v senci hiš, a ravno zato se zdi trava in brsteče žito na polju še bolj zeleno in sinje nebo nad vsem tem še bolj sinje.

Fantje in dekleta postajajo v gručah na cesti in sonce kuje srebrne iskre iz belih, svilenih dekliških rut. Fantje sekajo jajca in vse do sem odmeva njih smeh. Na cesti pred našo hišo pa se igrajo otroci in se bahajo s pirhi vseh mogočih barv, a do prepira in tepeža med njimi danes vendarle ne pride. Saj vedo, da je danes Velika noč, da. Moja sobica je polna sonca in še vsa okna sem odprla, naj vdre čim več sonca vanjo, čim več sonca . . .

Bila sem pri poldeseti maši doli v vaški cerkvi, ki je bila tudi vsa polna sonca, kakor še nikoli. Sedela sem v očetovi klopi in se vsa zamaknila v dišeči vonj kadila, v slovesno bučanje naših starih orgel, ki so sicer prav tako nadušljive kakor naš stari organist, in v duhovnikov glas, ki je goreče, doživeto in radostno pel: »Aleluja!« Čudno sladko in dobro mi je bilo pri srcu, nič pekočega ni bilo v njem, nič zlobe ali celo sovraštva, ki se neopazno nakopiči v srcu v pustih, vsakdanjih dneh, ko oblaki zakrivajo sonce in ko je daleč praznik božje Ljubezni . . . Tako odkrito sem lahko molila za vse, ki jih poznam, za vse, ki jih ljubim, pa tudi za one, ki so mi prizadevali hudo . . .

Bila je to ura polna tolažbe in srečna ter pomirjena sem šla domov, novim težkim dnevom naproti. Pa danes nočem misliti na bodoče dni trpljenja. Molila sem v cerkvi zato, da bi jih pogumno prenašala.

Zdaj pa so zazvonili pri cerkvi zvonovi in veselo pritrkavanje pretresa zrak in vabi. Že vidim skozi okno Lojziko, ki gre pome, da skupno odideva k večernicam . . .

Tako srečna že dolgo nisem bila, tako polna neke tajne, tihe notranje sreče, kateri ne vem imena . . .

(Dalje prih.)

Drf.:

Dekliška Katoliška akcija Graal

Severna Holandija je po značaju prirode, po ljudeh in tudi veri precej drugačna od južne. V naravi prevladuje voda, v ljudeh čisto severni značaj, v veri pa hladni protestantizem. Vendar je ta del Nizozemske najbolj gosto naseljen, saj so glavna in velika mesta samo tu: Amsterdam, Rotterdam, Haarlem, Haag in dr. Vsa ta mesta ležijo v eni, harlemski škofiji, ki kljub vsemu krivoverstvu severa šteje nekaj sto tisoč katoličanov. Ali značilno je, da je neprestana borba s protestanti, ki so še danes ostri nasprotniki katoličanov, slednje utrdila in napravila za zelo aktivne in napredne. V nobeni drugi holandski škofiji ni toliko tiskovnega apostolata, borbenih organizacij in socialne aktivnosti kot v severni.

Moj namen je bil, da si ogledam od blizu znamenito katoliško deklško gibanje, imenovano Graal, ki ga je pred dobrimi 10 leti ustanovil jezuit Van Ginnehen.

Z večernim vlakom sem se pripeljal iz Utrehta v Amsterdam preko severne puste ravnine, ki so jo poživiljali številni kanali in romantični mlini na veter. S kolodvora sem se odpeljal v glavno amsterdamsko centralo deklškega gibanja na Koningslaan 30, kjer me je sprejela inteligentna, fino a skromno napravljena gospodična. Vesela je bila obiska iz daljne Jugoslavije in domenili smo se, da pridejo z avtom v hotel Gelder pome naslednje jutro, da si bom mogel gibanje in njegove centrale od blizu ogledati.

Zvečer sem se sprehajal ob številnih kanalih rdečega Amsterdama, »severnih Benetk« in opazoval živahno vrvenje trgovskega mesta, ki svojega kupčijskega značaja tudi na večerni promenadi ni skrivalo.

Naslednje jutro stopim v fino limuzino, ki jo je šofirala odlična gospodična, poleg nje pa je sedela znanka od prejšnjega večera. Kaj kmalu sem zvedel, da sta obe pravzaprav redovnici Naše ljube Gospe nazareške, ki pa hodijo v redovni obleki le v svoji materinski hiši, povsod drugod pa se iz apostolskih ozirov oblačijo po najnovejši modi.

Kakšna pa je njihova redovna halja, sem kmalu spoznal, ko smo po krasni cesti, ki vodi iz Amsterdama v Haag privozili mimo ogromnih travnikov, kjer je bila skavtska jamboreja na Tilteberg, gradiču podoben samostan sredi gozda, čigar visoki križ je daleč na okoli oznanjal božjo hišo. Pozdravila nas je m. Margerita, generalna prednica »nazareških gospa« v beli orientalni obleki s plavim pasom. Tudi druge sestre so bile v tej hiši, ki naj bi tudi po slogu in skromnosti čimbolj spominjala na hišo v Nazaretu vse enako oblečene. Ustanovitelj je temu redu dal stroga pravila, saj noviciat traja cela tri leta. Vendar pa eno leto preživijo v kaki tovarni ali društvu, da se navadijo na apostolski poklic. Dve stvari sta me posebno iznenadili. Izredno žive barve, ki naj bi vzgajale na hodnikih in sobah prebivalcev in pa popolna skromnost notranje opreme. Klopi in stolov sploh ne poznajo, tudi v kapeli in obednici ne, vse je le na blazinah na tleh — kot v Orientu. Red je bil ustanovljen za inteligenčna dekleta, ki naj bi vršila apostolat v višjih krogih protestantovskih mest. Sčasoma so pa dobile za svojo nalogo vodstvo deklške KA v harlemski škofiji, kjer danes šteje njihova organizacija že kakih 12.000 članic. Članice niso vse na isti stopnji, ampak gredo od manjših obveznosti do vedno večjih, dokler ne pridejo do apostolskih jeder, ki so pod neposrednim vodstvom »nazareških gospa«. Kakor je red sam gibčen in moderen, tako tudi organizacija. Včasih so jim očitali celo neko hipermodernost in skoro čudaštvo, ko od pripovedke Graal niso vzele le imena, ampak celo živo barvane uniforme. Danes je v tem gibanju že več treznosti vendar pa še mnogo smisla za pridobitve moderne kulture (kino), šport, umetnost itd.), kar vse res lepo izrabijo za reševanje duš.

Na Tietebргу imajo posebno dvorano, kjer sami izdelujejo filme o svojih ogromnih prireditvah in religioznih plesih, s katerimi hočejo vpli-

vati religiozno na gledalce. Parkrat je že nastopilo do 10.000 deklet, pre-mnogokrat pa se pojavijo njihove uniforme na cestah, da bi ljudje videli, kako je še katolicizem živ v mladini.

Od materinske hiše te zanimive kongregacije smo se odpeljali skozi klasično mesto holandskih umetnikov Haarlem proti Haagu. Pot je vodila mimo nepreglednih poljan narcis in tulp, ki v septembru seveda niso cve-tele, pač pa so za njihovo cvetje rahljali zemljo, v številnih tovarnam po-dobnih poslopijih pa zavijali čebulice za eksport.

Kraljevsko mesto Haag nas je sprejelo z dežjem, toda svoje prostor-nosti in lepote ni skrivalo. Četudi ni največje po številu prebivalstva, pa ga imajo radi njegovih palač in muzejev, vladnih poslopij in posebno kra-ljevske hiše za najdragocenejši kamen v kroni holandskih lepot. Palača miru, parlament, kopališče Scheveningen, moderne kat. cerkve, centrala graal. gibanja, vse to mi bo ostalo v najlepšem spominu. Pozno je bilo že, ko smo se vračali v Amsterdam. Gospodični sta mi neumorno razlagali gi-banje, razmere, kraje in se živo zanimali za našo državo . . .

Ob slovesu nista hoteli druge zahvale kot molitev, za spomin sem jima dal podobice sv. Cirila in Metoda, naših apostolov.

Deklica na tuje gre...

J. J.:

NJENA PRVA SLUŽBA

Vlak je brzel proti Zidanemu mostu. V kupeju tretjega razreda je strmelo skozi okno mlado dekle v lene valove Save. Dol-gočasna ji je bila vožnja. Dušilo jo je v prsih. Na eni strani Sava, na drugi na-pične skale . . .

Kako drugačna je njena rodna okolica! Nizki, rahlo valoviti hribočki in potem ro-dovitna dolina! Lepo je v njeni vasi! A sedaj gre prvič za dolgo od doma — v prvo službo.

Zatopila se je v svoje misli, da ni vedela, kdaj se je skalila Sava. Trbovlje, Zidani most je ostal že v daljini, a njena pot še ni končana. Kruh jo kliče med tujce.

Ura, in še ena, nato je bila na cilju. Ja-vila se je v pisarni. Štiridesetleten gospod je sedel za preprosto pisalno mizo.

Dekle je stopilo proti njemu in se z rahlim poklonom predstavilo:

»Janja Ovsenek, voditeljica tega leto-višča.«

»Me veseli, gospodična. Čakali smo na vas. Prvi letoviščarji so že prišli, a upam, da dobimo prav kmalu mnogo novih. To-da, vi ste trudni. V prvem nadstropju ima-

te sobico. Danes se odpočijte, jutri vam pa razkažem vaš delokrog.«

Pozvonil je in strežnica je vstopila.

»Spremite gospodično do njene sobe!«

Že se je obrnil in pregledoval listine, ki so bile razmetane po mizi.

Janja se je pomirila. V tem gospodu je slutila šefa letovišča. Ni videti tako strašen kot je čula. Toda vsekakor mora paziti.

Sobica je bila prijazna. Bela postelja, nočna omarica kraj nje, miza in omara za obleko je bila vsa oprava. Okno je bilo eno in iz njega čudovit pogled ob žaru za-hajajočega sonca. Dravsko polje je ležalo pod njo, Drava se je kopala v poslednjih žarkih sonca. Pogled ji je splaval preko Pohorja in tam daleč za njim je njen dom.

Dom: oče, mati, sestre, bratje, a tu: prva služba.

Hitro se je otresla žalostnih misli. Saj je vendar na cilju in sedaj, da bi klonila!?

Z odločno kretnjo je odprla kovčeg in zlagala v omaro. Med obleko in perilom je imela nekaj gospodinjskih knjig in v le-pem okviru sliko Brezmadežne.

Postavila je Brezmadežno na nočno omarico in kratka prošnja ji je privrela iz

srca: »Brezmadežna, varuj in vodi vse moje delo in moje srce, dušo!«

Teden ji je minul v delu, da ni vedela, kdaj. Skrbeti je morala za dvesto ljudi. Vzljubili so jo letoviščarji, a še bolj kuharice in služkinje. Bila jim je ljubezniva gosposinja. Ukazovala je vedno s smehom v očeh. Vsakemu je hotela dati nekoliko svojega sonca.

Na koncu meseca je prišel nadzornik in vprašal med drugim Janjo:

»Gospodična, ali se z gospodom šefom razumete?«

»Zakaj to sprašujete? Z gospodom šefom delava v vzajemnosti.«

Janja je delala naprej in nekega dne je izvedela življenjsko tragiko svojega šefa.

Že dolgo je poročen. V zakonu se mu je rodil sin, ki je s četrtrim letom oslepel. Žena mu je kmalu potem postala nezvesta. Od tistega časa je postal šef radi duševne razrvanosti nervozen in radi tega tudi prenatanečen v službi.

Janja je opazila že ob prvem srečanju v njegovih potezah neko trudnost in grenkost. Sklepala je, da je gotovo že mnogo pretrpel v življenju in da je to trpljenje napravilo iz njega plemenitega moža. Trudila se je, da mu je vedno ustregla, ali ga z njej lastno ljubkostjo pridobila za svoj načrt. In zgodilo se je, da je vedno bolj iskal njenega nasveta. Njuni razgovori so se razvlekli v ure.

Nečesa pa Janja ni zapazila. Ni videla, kako je strmel šef za njo, kadar je hitela po hodnikih, ali se sklanjala ob pripravi jedilnega lista. Da bi bila videla tudi to, ne bi bila trpela pozneje.

Neko popoldne jo je šef poklical v pisarno z izgovorom, da morata urediti nekatere poslovne zadeve. Janja se ni čudila, ker se ni zgodilo prvič. Toda, komaj je zaprl vrata, se je opravičil:

»Gospodična, nisem vas klical radi dela. Nerazpoložen sem in z vami je tako prijeto kramljati.«

»Hvala za poklon! Tega sama ne opazim. Govorim, kar mislim in čutim.«

Preden se je zavedla, je že imela na čelu njegov poljub.

Začudena je zastrmela v šefa, rekla ni ničesar, in odšla iz sobe.

Slabo je prespala noč. Sanjalo se ji je, da je odšla v gozd. Naenkrat je zgubila

stezo. Hodila je križem, gozd je postajal temnejši in temnejši, a izhoda ni bilo. —

Zjutraj je morala najprej k šefu radi naročila marelic in sliv. Sklenila je, da bo stopila pred njega, kakor da se ni nič zgodilo. Prekrižala se je, preden je vstopila v pisarno.

»Dobro jutro!«

»Dobro jutro, gospodična! Kako ste spali?«

Že je vstal in stopil proti njej, da bi jo ponovno poljubil.

»Tega si nikakor ne dovoljujem,« in Janja je stopila proti vratom.

»Počakajte, gospodična! Zakaj ste včeraj odšli iz pisarne?«

»To veste predobro sami.«

»Radi poljuba?«

»Da. Upam, da mi ni bilo treba govoriti, ampak ste lahko brali iz mojih oči, da bi komu drugemu vrnila s klofuto. Pošteno dekcle sem, to si zapomnite!«

»Gospodična, oprostite mi! Bodiva zopet prijatelja.«

Janja se je v srcu zahvalila Brezmadežni za srečen izid. Začela je paziti na svoje vedenje. Vedela je, da je izpostavljena nevarnosti, a kako se ji ogniti? Vsak dan jo je pripeljal nešteto krat v njegovo bližino. Do sedaj je bila srečna in vesela v svoji sobici in izven nje, a sedaj je srečo delila samo drugim, sama pa je trpela, ko je zvečer ali med dnevom ukradla nekaj ur oddiha. Neprestano jo je mučila skrb, kako vstaviti v šefu ljubezen, ali strast... Kaj je ona vedela?!

Nekega dne sta skupno delala proračun. Janja je videla in čutila, kako je trepetala šefu roka, ko mu je ponudila svinčnik. Po dvournem delu sta bila gotova.

»Gospodična, čestitam vam!«

»Meni! Zakaj?«

»Vaši pogledi so me premagali, da nisem storil z vami, kar vi ne želite.«

»Moja najsrčnejša želja je, da se vam take misli nikdar več ne povrnejo.«

Janja je šla v svojo sobico. Vsdela se je za mizo in solze so jo polile. Kako resnično je, kar je že tolikokrat čula, kako nevzdržno je mnogokje razmerje med šefom in uslužbenci

Ko se je razjokala, je šla zopet na delo. Nihče ni mogel slutiti, kak vihar je ravno-

kar besnel v njeni notranjosti. Bila je zo-
pet vesela.

V tem jo je že iskal šef, da bi ji javil,
da je za dalj časa odpoklican, ter ji izročil
vodstvo letovišča.

Ko je Janja zvedela, bi bila skoro glasno
kriknila: »Hvala Bogu!«

Janja je hitro pozabila nanj. Bila je zo-
pet brez skrbi.

Pozabila je Janja, pozabil pa ni šef. Vse
misli so se mu vrtele okoli vitke črnolaskе,
s smejočimi očmi. Preje kot je napovedal
je bil doma.

Neki večer, ko je Janja legla že k po-
čitku, je potrkal na vrata.

»Gospodična, ali je dovoljen vstop?
Nujno moram govoriti z vami.«

»Nocoj? Gotovo bi lahko odložili na
jutri.«

»Ni mogoče.«

»Prosim, počakajte samo trenutek.«

Skočila je iz postelje in naglo oblekla
večerno haljo. Šef je bil že v sobi.

»Še nocoj moram telefonirati v ...«

Prenehal je.

»Kam? Gospod šef, vi ste si vse izmi...«
Ni ji pustil izgovoriti. Planil je proti njej
in ji cel obraz pokrnil s strastnimi poljubi.

Janja je prosila, jokala. Nič... Hotela
je klicati na pomoč, toda, ali se ne bo še
bolj osramotila pred drugimi?

Šef jo je prosil in rotil, naj ga poljubi,
a ona ga je samo vprašala:

»Čemu vam bo?«

»Da, čemu mi bo? Končno je pa vse
skupaj igra.«

»Da, čemu vam bo? Saj imate ženo,
otroka, — in vse skupaj je vaša igra. Lah-
ko noč!«

Odšel je. Janja se je vrgla na posteljo,
zarila glavo v blazine in jokala, jokala. V
glavi ji je razbijalo: »Prav ti je. Zakaj
nisi bila od začetka uradnejša z njim, sedaj
se pa on igra s teboj. Mislila si, da mu
boš ljubeča hčerka — kako pravico si
imela do tega? Sedaj te pa poljubuje, kot
bi bila cestno dekle.«

Brezmadežna je materinsko razprostrla
roke nad njo in jo uspavala: Otrok, velik,
a dober otrok si — v prvi službi...

*

Anka S., Beograd. — V tujini privaditi
se, je navadno težko vsakomur, pa četudi
ima vsega dovolj, in bi človek sodil, da je
najbolj srečen in zadovoljen. Pa ni tako.
Mati je mati in mačeha je mačeha. In ko-
liko bolj mora čutiti to ubogo mlado de-
kle, ki je vrženo med življenje in repu-
ščno samo sebi.

Ko pišete, da je bolje na rodni grudi
delati za 100 dinarjev, kot pa v tujini za
300, ste samo potrdili, da ne svarimo za-
stonj naših deklet, naj ne sanjajo rožnih
sanj o tujini, naj ne odhajajo z doma, če
jim tega seveda ni nujno treba.

Materi in cerkvi ostanite zvesti! To dvo-
je je zaklad, katerega ume človek ceniti na-
vadno šele takrat, ko ima priliko spoznati
in občutiti, kako se živi brez njega. — V
izbiri prijateljstva pazite! Naj vam ne bo
vseeno, s kom se boste družili. Iskra po-
stane ogenj in senca se lahko spremeni v
najobčutnejšo temo. — Upam pa, da veste,
da v Beogradu delujejo slovenski gg. misi-
jonarji in sicer na Čukarici. Kar lepo k
njim pojdite, veseli bodo prav gotovo zelo.
Saj so pastirji zato, da pasejo svoje ovce.
In Vas bodo potolažili.

Ko Vas bo objemalo domotožje, se
spomnite, da so v domovini srca, ki mnogo
mislijo na Vas in se Vas ob vsaki priliki
spominjajo. Pa na to se spomnite, da je
prav povesod ljubi Bog... In še nekaj
Vam prav na tiho povem: namreč, da bom
tam poleti enkrat najbrže primahala v
Beograd...

Prisrčno Vas pozdravlja Vaša Marija.

Ema B. Lj. — Na imenovano mesto ni
mogoče prej, dokler se ne pride na vrsto.
Obrnite se s svojo prošnjo na uršulinski
samostan Mekinje pri Kamniku! Sklicujte
se na »Vigred«! Priložite znamko za od-
govor! Morebiti se bo tam našlo kaj za
Vas.

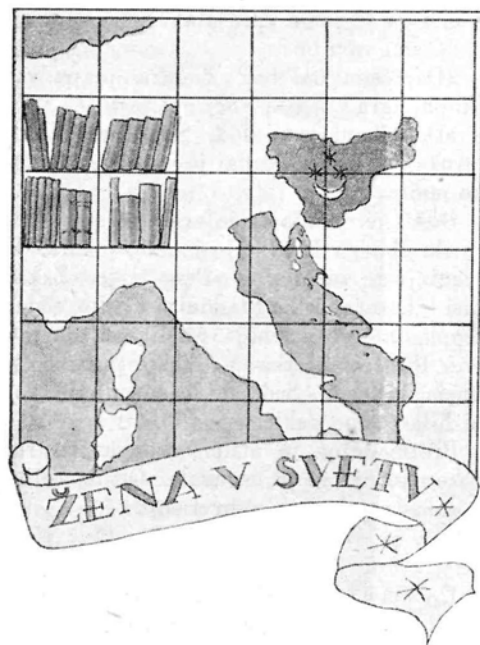
Lepo pozdravljeni! Marija.

M. K. p. u. V. — Glede Vaše zadeve v
neizpolnjevanju pogodbe, ki ste jo ustno
sklenili z gospodarjem-trgovcem, Vam spo-
ročam: Na podlagi obrtno-trgov. zakona
imate pravico, katere bi Vam noben pošten
človek ne smel braniti, odnosno kratiti. Če
se zakon krši, ima prizadeti pravico prito-
žiti se na sodišču. Če se Vam ne zdi nevar-
no (mislim, radi odpusta iz službe), potem

storite ta korak. Vendar Vam svetujem, da prej dobro premislite stvar! Vpoštevajte dejstvo, da je danes hiperprodukcija zmognih in izvežbanih moči, in da je bolje drži

ga, nego lovi ga. Seveda, ako je stanje nevzdržno, ste primorani pomagati si na kak način. — Sporočajte o odločitvi. — Lepo pozdravljeni!

*

Ob stoletnici prihoda prve Slovenke v Ameriko. Bila je to sestra našega svetniškega misijonarja Friderika Barage. O tem dogodku piše »Zarja« glasilo Slov. ženske zveze v Ameriki. Drugi teden v juliju je pred sto leti nazaj čez širni Antlantik plula ladja — jadrnica, na kateri so bili med drugimi tudi trije slovenski izseljenci. Eden izmed njih se je zopet vračal v Ameriko, ostala dva pa sta bila novinca. Trojica naših potnikov je bila: misijonar Friderik Baraga, njegov zvesti služabnik Andrej Češirek z Viča pri Ljubljani in Baragova sestra Antonija, poroč. ozir. vdovela pl. Hoeffern.

Na ladjo so se vkrcali v Havru na Francoskem 24. maja 1837, v New York pa so dospeli 12. julija 1837 po petdesetdnevni zelo slabi vožnji. Hudi viharji so zanašali jadrnico stalno proti severu in bi se bila prav gotovo potopila, da ni bila nova in zelo močna. Škof Baraga je bil zelo zdelan od te težke vožnje, njegova sestra

Antonija pa še bolj; služabnik Andrej pa je bil vedno dobre volje in jima je bil na tej težki poti velika pomoč.

Škof Baraga je tudi maševal in pridigoval na ladji. Njegove pridige so bile popotnikom edina tolažba na dolgi morskii poti; celo judje in protestantje so ga radi poslušali. Vseh 230 potnikov si je stalno želelo, da bi bila vsak dan nedelja, da bi zopet slišali lepo pridigo. Zložil jim je tudi lepo pesem v nemškem jeziku, ki so jo ob izkrcanju peli v zahvalo Bogu. Francozom in Angležem, ki so bili tudi na ladji, jo je moral prestaviti v njihov jezik.

V New Yorku sta morala Baraga in Antonija ostati skoro štiri tedne. Tovorna ladja, na katero so naložili svojo nujno prtljago — škof je imel s seboj več zabojev knjig nanovo tiskanih v indijskem jeziku — je na morju zadela ob skalo in se morala vrniti v Haver v popravilo. Baraga je v New Yorku zelo pridno pomagal župniku nemške cerkve. Njegova sestra Antonija pa se je mudila večinoma v družini konzula, kjer so jo vsi vzljubili, da so s kočijo hodili ponjo pred njeno stanovanje.

Iz njenih pisem je razvidno, kako dobro se ji je godilo. Njena pisma so dolga; navadno ji je zmanjkalo prostora. Iz vsakega odseva njena duhovitost in lepa izobrazba, pa tudi samozavest. Zunanost je pri njej veliko pomenila. Po značaju je bila vedra in živahna, vsa drugačna, kot brat ali sestra Amalija. V pismih rada govori o naravnih lepotah in včasih tudi pomodruje. Njen slog je šaljivo-živahen in večkrat dolgovezen. Piše v nemščini in se zdi, da se ne more skoro nič slovenskega več zaslediti na njej. New York je napravil nanjo izreden vtis zaradi svoje novosti, lepote in bogastva.

8. septembra je Antonija sestri Amaliji obširno popisala svoje vtise. Značilni za njeno versko naziranje so ti-le stavki: Zelo tuje mi je v Ameriki versko življenje. Prvič namreč bivam v deželi, kjer ne pre-

vladuje katoliška vera in večkrat sem si mislila, kako se kak protestant počuti pri nas. Naše cerkve so povsod najmanjše in najubožnejše. Templji raznih krivih ver pa se košatijo v svojem krasu. Američani si namreč vso stvar zelo olajšajo in kratkoma ne priznavajo nobene vere. Vendar so prav dobri, skromni, res vljudni ljudje in imajo gotovo najblažja čustva. V srcu so često boljši kristjani, ko oni, ki se priznavajo h krščanstvu...

Brat, škof, jo je peljal tudi k Niagarskim slapovom, ki so nanjo silno vplivali. Potem sta se peljala dalje in prispela 24. avgusta 1837 v Mackinac, Minessota, kjer jo je pustil pri družini Abbotovi, dokler ne zgradijo zanj stanovanja v La Pointu. V omenjenem pismu pravi Antonija svoji sestri Amaliji por. Gressel: Spomladi, ko dobim stanovanje, ko se snidejo Indijanci in ko nastopim svojo četverno službo — kot učiteljica, perica, kuharica in gospodinja — bom potovala tja in hočem biti zelo pridna. Rodbina, kjer bom ostala čez zimo, je z našim Friderikom prav domača. Gospa je jako srečna, da sem prišla, ker je njen mož le malokdaj doma, kakor Tvoj Jožef, in nimata otrok, da je vedno sama. Družina je zelo imenitna in tu sploh najuglednejša.

O bratu škofu pa pravi: Naš Friderik je pa tako znan, da ve vsakdo kaj izrednega o njem. Čujem, da mu pripisujejo nadčloveške reči, ki jih more vršiti le poseben ljubljenec božji. Med Indijanci ga ni, da bi ne poznal njegovega imena. Ko prinašajo svoje pridelke in izdelke na prodaj, ga hoče vsak videti in z njim govoriti. Mnoge sem obiskala v njihovih kočah. Ko so zvedeli, da sem Baragova sestra, so mi vsi dajali roko, se mi nasmihali ter me ogledovali, dokler sem bila v koči. Potem pa so hiteli ven za mano in mi še klicali v slovo. Ti ljudje so zelo dobrodušni, njih zunanost je čedna, obraz prijeten, oči črne in izrazite. Šegavo še pristavi: »Naš Friderik je postal ud Kmetijske družbe, kot sem čitala. Veseli me, ker je on za gospodarstvo kakor nalašč.«

Za poznanje Baragove osebnosti je zelo važno tudi drugo Antonijino pismo do Amalije, pisano 6. oktobra 1837 in Ma-

ckinaca, Mich. O njem pravi: »Čisto drug je, kadar je med svojim ljudstvom; vsi ga poznajo in vzljubijo, še preden ga vidijo. Vso pot ga nisem videla tako srečnega kot nekega večera tu v Mackinacu, ko je sedel med Indijanci in prepeval iz novo natisnjenih knjig; mi vsi smo pomagali peti. Ni bilo sicer lepo, o ne, kajti neizšolan glas teh ljudi ne zveni prijetno, a bilo je Bogu všečno petje in srca vseh so bila ganjena od vneme ubogih, dobrih duš, ki so se z gorkoto udeleževale svetega petja. Friderik je večkrat pozno v noč pel z njimi, da je ohripel in ni mogel več glasno govoriti.«

12. julija preteklega leta je preteklo sto let, kar je na ameriška tla stopila prva Slovenka, sestra Friderika Barage. Najbrž ni do sedaj nihče raziskoval, katera izmed naših rojakinj je prva odpotovala v Ameriko.

Antonija, mlajša sestra Friderika Barage je bila rojena v graščini Malavas fara Dobrnj pri Trebnjem dne 4. februarja 1803. Poročila se je 24. maja 1824 v Ljubljani z deželnim uradnikom Feliksom pl. Hoeffern, ki je pa kmalu zatem umrl. Bila je brez otrok.

Ko se je njen brat, misijonar Baraga, letu 1836/37 mudil na obisku v stari domovini, je pregovoril sestro, naj gre z njim v Ameriko, da mu bo gospodinja, za eno pa tudi; da bo učila otroke po Baragovih misijonih. V ta namen jo je poslal v Pariz, kjer se je učila francoskega jezika. Ko se je vračal nazaj v Ameriko, je vzel sestro s seboj. Takrat je bila stara 34 let.

Sestri Antoniji pa ni ugajalo ostro podnebje Michigana, zato se je po preteku dveh let zopet vrnila v staro domovino. Dan njene smrti nam žal ni znan. Tudi ni mogoče dobiti njene slike, da bi jo za njeno stoletnico prinesli.

Antonija Baraga-Hoeffern bo ostala, če tudi ni v Ameriki živela do svoje smrti zapisana kot prva slovenska izseljenka, kakor tudi njen brat, škof Baraga, kot prvi slovenski izseljenec v novo domovino Ameriko.«

Tako piše »Zarja« o prvi slovenski izseljenki Antoniji Baraga.

† 15. X. 1937 v Gabrijelah pri Trzišču.

Franjo Neubauer:

VELIKONOČNI ŽEGEN

Iz pisanega šibovja
tvoj jerbas je spleten
in z mesom in pogačami
in pirhi naložen.

Čez vse pa prt je snežno bel
pregrnjen in zravnán,
od Tebe pa predpasnik čist
za ta je dan izbran.

Uprla v jerbas si roke
in dvignila si ga,
potem pa odhitela si
kot srnica lahká.

Ko je v domači cerkvisi
končan bil blagoslov,
najprva zopet z jerbasom
brzela si domov.

Če prva se povrneš v vas,
zdaj je za tebe čas,
po praznikih pa zakona
okusila boš slast.

Če zakon res je bolj sladak
kot vsak meden kolač,
če prstan, ki ne zlomi se,
napravi kak kovač!

Ko so krasne, v vseh najlepših barvah
razcvitajoče se krizanteme začele odpirati
svoje lepe glavice, si odšla od nas, vedoč,
da bodo te cvetke, kadar vzceto, krasile
Tvojo gomilo. Negovala si jih torej zase
in Tvojih 10 zapuščenih otročičkov je po-
trgalo to cvetje in ga preneslo na Tvoj po-
slednji dom, le jaz Ti nisem prinesla ni-
česar, čeravno sem Te klicala in imenovala
»mama«! Ko si ležala težko bolna in so
Te obkrožali vsi Tvoji otroci, Ti je še vse-
eno nekaj manjkalo, želela si videti še me-
ne, saj si dejala, da sem Tvoja. Razumem
Te dobro, bila si usmiljena in ko si čutila,
da sem sama, si me sprejela med svoje in
od takrat je naju vezala prisrčna ljubezen,
ne taka, kakor mater in hčerko, ampak pri-
jateljska, zaupljiva in prisrčna.

Težke bolečine si trpela zadnje dni. Bila
pa si tiha in mirna in kdor Te je opazoval,
je vedel, da si vse to trpljenje darovala
Bogu za moža in otroke. Jaz sem videla
še več: za vsakega posebej si se darovala
še enkrat — morda si prosila Njega, da
sprejme v najvišjo službo Tvojega sina,
kar je bila Tvoja tiha želja in molitev.
Prosila si za zapuščene hčerke in male ne-
bogljenčke, nazadnje še zame, zapuščeno,
osamljeno ...

Bog bo sprejel Tvojo daritev in jo raz-
delil po Svoji volji vsem Tvojim in meni.

Ko so svetonočne lučice zagorele pri ja-
slicah in so bili Tvoji zbrani pri novoro-
jenem Jezuščku in morda za hip pozabili
na Te — sem Te obiskala in prižgala lučko
na Tvoji gomili. Takrat, v svetonočni ti-
hoti, sem skušala doumeti, kaj si mi na-
zadnje še želela povedati, pa so Tvoje ust-
nice onemele, jaz pa si ustvarjam nejasne
slike in trpim, ker Te več ni.

Morda bom pa šele pozneje spoznala, da
je prav, da si odšla, saj je bilo Tvoje živ-
ljenje eno samo veliko trpljenje in odpo-
ved in v Tvojem materinsko-mučeniškem
vencu bo vpletenih nebroj biserov — Tvo-
jih žrtev. Julija.

DEKLIŠKI KROŽEK BRASLOVČE

Kakor človek — bodisi domačin ali tu-
jec — ko pride v kako hišo, po opravih
ali v goste, najprej pozdravi; tako tudi jaz

vse sotrudnice in čitateljice »Vigredi« lepo pozdravljam: »Sestre drage, prijateljice naše, Bog Vas živi«!

Pa bo gotovo katera rekla: »O, še živite? Da — ne samo živimo, temveč tudi delamo. Delamo v dekliškem krožku, ki ima skoro isto nalogo kot »Vigred« On vzgaja, daje pouk in razvedrilo.

Srednja pot — najboljša pot. Zdi se, da smo se tega izreka nekako držale tudi mi, braslovška dekleta, ko smo, ne prve in ne slednje 2. V. 1937. ustanovile svoj dekliški krožek. Nad 50 deklet, dobro hotečih in katoliško mislečih se je združilo, da v strjeni vrsti kot močna falanga ovirajo in preprečujejo hudobijo, ki je dandanes zelo velika, velika prav posebno z ozirom na dekleta in katera nastopa v raznih organiziranih oblikah.

Dne 9. jan. smo imele 2. občni zbor. Sestra tajnica nam je prečitala svoje tajniško poročilo, ki je bilo navzlic težavam, ki jih ima vsak krožek ob svojem početku, precej čedno. Med drugim je omenila, kako smo proslavile 30 letnico mašništva č. g. župnika Atelšek Ivana in da smo vpriporile igro »Junaške Blejke«, nadalje, da smo proslavili narodni praznik ujedinjenja, katerega so se skoro vse udeležile. Dne 8. decembra pa smo skupno z braslovškim fantovskim odsekom napravili telovadno akademijo z lepimi prostimi in simboličnimi vajami, ki je lepo uspela.

Naprej dekleta, korajžno kot dozday, saj nas pri našem delu krepko podpira požrtvovalni duhovni vodja dekl. krožka č. g. Atelšek, ki mu na tem mestu izrekam iskreni »Bog plačaj«!

V dneh od 29. jan. do svečnice pa smo imele duhovne vaje. Udeležile so se jih skoro vsa dekleta v fari. Ob sklepu je nad 200 deklet pristopilo k mizi Gospodovi. Daj Bog, da bi kleno seme božje besede med duhovnimi vajami vsejano, bogato obrodilo. Članica.

Iz Kaire se še nismo oglasili. Gotovo mislite, da se nam dobro godi. Da, saj tu jina nas je nekako objela, da se počutimo domači v njenem okrilju, a vseeno je dom vedno naše veliko hrepenenje. — Skoro vsi Slovenci smo tukaj Primorci. Nedelja je naš dan, zato se je zelo veselimo. Zjutraj ob 7h imamo sv. mašo in slovensko

pridigo. Preč. p. Evgenij Stanet so naš dobri dušni voditelj — naš očka. Tudi č. šolskim sestram gre predvsem zahvala, one zelo skrbijo za nas. Tam je naš dom. Žal, da so si nekatera dekleta izbrala drugo pot, pa Bog daj, da bi tudi ona čimprej spoznala, kje je vir pravega veselja. — Ob nedeljah popoldne imamo pri č. sestrah blagoslov v mali kapelici, ki je posvečena na čast sv. Tereziki D. J. Po blagoslovu pa nas oživi vesela domača pesem. —

Zelo se veselimo in težko pričakujemo nam zelo dragi list »Vigred«, ki nam nudi vedno mnogo lepega in koristnega. A tudi »Bogoljub« in »Glasnik S. J.« radi čitamo, saj: draga nam je vera in jezik, v katerem smo bili rojeni.

Bog živi!

Družba

TI NAŠA...

Hilda naša draga! Gospod življenja in smrti je sprejel med krilatce svojo izvoljenko, še preden si okusila grenki pelin in kupe življenja v tej solzni dolini, še preden je zavel preko Tebe strupeni dih sveta. Presadil te je tja, kjer lilije ne venejo...

Lani novembra meseca sva se prvič sešli. Komaj dobro leto poznanstva in prijateljstva, pa je ločitev tako težka. Tvoja dobrota in ljubeznivost, tvoja prikupljiva skromnost in otroška preprostost — predvsem pa plemenitost tvojega dekliškega srca in odsev čiste angelske duše Te mi je tako prikupilo in približalo, da si izzvala občudovanje.

Nehote in nevede sva se zblížali in vzljubili s sestrsko ljubeznijo. In ko si zapustila sobo najinega prvega srečanja, sva stopili skozi na stečaj odprta vrata med sestre v dekliški krožek.

Mnogo si obetala. Tvoj odkrit pogled, Tvoj sončen nasmeh in ves izraz Tvoje duševne lepote Te je na mah spojil v našo nerazdružno celoto. Že smo uganile, kje in kako boš lahko udeještovala svoje zmognosti.

In glej! Ravno ko smo začele s pripravljanjem »Roke božje«, je posegla res roka Vsemogočnega vmes in utrgala iz naše srede cvet ter ga presadila na božje Srce. Ne žalujejo samo blaga mama in skrbni oče, bratje in sestre; me vse, ki smo Te

poznale in s Teboj živele ter skupno kovalale načrte za bodočnost, danes plakamo za Teboj. V nedeljo še vesela v naši sredi, danes Te ni več. Prvi deklinški sestanek brez Tebe naša radost in staršev nada.

S kromnim vencem smo Ti pokrile svežo gomilo, ki naj bo viden izraz naše sestrske ljubezni. Drugi venec pa, ki ga hočemo pokloniti ob sedmini tvoje ločitve bo segal tja pred prestol Najvišjega, kjer ni solza, ne bolečin, kjer upamo, zdaj prebivaš Ti. Tam bodi priprošnjica pri naši Materi in njenem Sinu za nas, ki smo na poti za Teboj.

Uživaj srečo blaženih pri večni Ljubezni! Odtegnjena si našim očem in odvze-

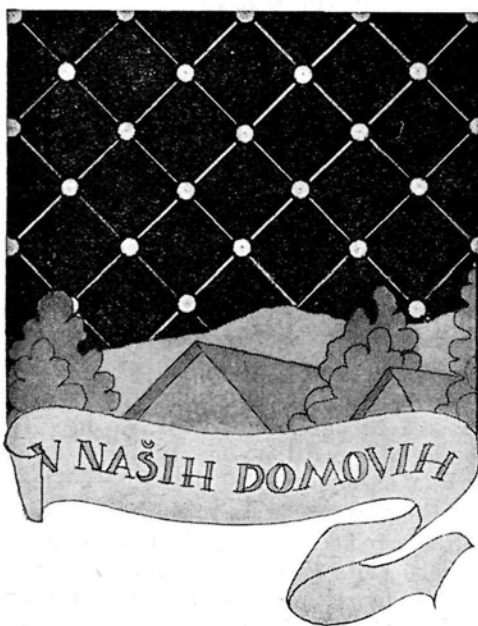
ta našim srcem, svetlal pa ostane Tvoj spomin med nami.

DEKLIŠKI KROŽEK ŠMIHEL PRI NOVEM MESTU

Poročila se je dne 21. novembra l.1937. večletna tajnica našega krožka in obenem tudi tajnica in blagajničarka novomeškega okrožja s. Marija Kalanova z g. Antonom Hudoklinom mornariškem narednikom v Splitu. Iskreno častitamo. Tebi, Marica, pa kličemo k Tvojemu vstopu na novo življensko pot iskreni Bog plačaj, kar si storila za naš krožek! Nepozabi nas!

Bog živi!

*

VESELA VELIKANOČ!

To voščilo danes postavljamo na prvo mesto naših gospodinjskih pomenkov, kajti na gospodinjji je, da se ta največji krščanski praznik praznuje res v pravem duhu, da nam bo res vesela velikanoč. — »Krist je vstal!« »Da, resnično je vstal!« S tem pozdravom se pravoslavni v teh dneh objamejo in bratovsko poljubijo. Krist je vstal in s tem pritisnil božanski pečat na resnico svojega nauka. S štiri-

desetdnevnim postom se kristjan pripravlja na ta praznik v zakramentu pokore in sv. Rešnjega Telesa se v duhu prenovi in ko se oglasi zmagoslavni spev: »Aleluja!«, veselo praznuje velikonoč. Ne pozabimo starih častitljivih običajev: blagoslovljenega kolača in gnjati in pirhov, ki naj nam ne bodo samo zaželjeni priboljški, ampak simboli velikega praznika. Kako lepo je zbrana družina okoli slovesno pogrnjene velikonočne mize in gospodar ima pravico deliti ta dan ne gospodinja, da bolj poudari pomen praznika. On razreže kolač, on olupi prvi pirh, od katerega mora vsak dobiti svoj delež, on ponudi gnjat in natoči prvi kozarec, da napije na Gospodovo vstajenje.

Gospodinja ima pa vse roke polne dela, da vse pripravi. Dobro bi bilo, da bi imela vsaj še en par rok, da bo vse o pravem času gotovo, da ne bo nikjer nobenega prahu, da bo vse čisto in osnaženo. Ne samo tako čisto kot v nedeljo! O, ne, za velikonoč mora prah in nesnaga iz vseh kotov, tudi izza omar in skrinj, poišče ga v njegovih najskrivnejših zatočiščih, kjer je imel že skoraj domovinsko pravico! In potem peka in kuha, da bodo kolači rahli in brez lukenj, da bo gnjat ravno prav kuhana, da se bo dala lepo rezati, da ne bo zmanjkalo pirhov, pa hren in aleluja in pinca in menihi, pa še eno pomarančo za vsakega, da bodo vsi veseli. Praznujmo praznike tudi v današnjih težkih dneh.

ker, če tudi z zunanjim praznovanjem podčrtamo velike verske praznike, gradimo v dušah naših otrok pravljичen grad srečnih mladostnih spominov, v katerega se bodo vedno radi vračali!

JEDILNIK ZA VELIKI TEDEN.

Ponedeljek: Kruhovi cmočki na zelenjadni juhi, neapelski makaroni, solata. *Zvečer:* Pražena jetra, pečeni ajdovi žganci.

Torek: Mineštra juha, bržole s krompirjem in kislimi kumarcami, polenta. *Zvečer:* pečena karfijola, solata.

Sreda: Obarna juha, ohrovtove blazinice, paradižnikova omaka. *Zvečer:* Gorčični fižol, močnatí vložki.

Četrtek: Vranična juha, angleška pečena, zabeljen krompir, solata. *Zvečer:* Tellečja rižota.

Petek: Gobova juha, polenovka s krompirjem, kisló zelje. *Zvečer:* Bela kava, štruklji od potic.

Sobota: Vsukanec na suhi juhi, krača, pražen krompir, aleluja. *Zvečer:* Jagnjeta obara, krompirjeva polenta. (Glej »Vigred« št. 2.)

Nedelja: Ragu juha s testenimi polžki, narezek od blagoslovljene gnjati, pirhov, ocvrt kozliček, mešana solata, jajca iz kreme v gnezdu, potice. *Zvečer:* Narezek, kava, potice.

Ponedeljek: Možganja juha z dunajskim ponvičnikom, — ruska jajca, — nadevana prašičja pečenka, solata — jabolčna pena, potice. — *Zvečer:* Ragu iz mesnih ostan- kov, solata ali kaka omaka.

Zelenjadna juha s kruhovimi cmočki. Zreži na majhne kocke ali rezance: 1 korenček, pol rumene kolerabe, 1 peteršilj, košček zelene, 1 kolerabico, glavico ohrovtá ali zelja, 1 por, sseskljaj pol čebule, segrej žlico presnega masla, prepraži najprej čebulo, potem še ostalo zelenjavo, zalij s slano vodo, dodaj magijevo kocko, popra, zrno strtega česna, malo zribanega muškatovega oreška in kuhaj, da se vsa zelenjava zmešča. Za cmočke pretlači namočeno in ožeto žemljo skozi sito in jo zmešaj z 2 dkg stopljenega presnega masla, 1 jajcem in kavno žličko moke, osoli, popraj, dodaj še toliko lepíh belíh drobtín, da moreš oblikovati majhne cmočke,

ki jih zakuhaš v juho in pustiš počasi vreti 6—8 minut.

Neapeljski makaroni. Skuhaj $\frac{1}{4}$ kg bolj drobnih makaronov, jih odcedi in polij z mrzlo vodo. Daj jih za prst visoko v namazano porcelanasto skledo in jih potresi s parmezanom, naloži zopet makaronov in zopet potresi, da porabiš vsake makarone. Zmešaj 1 veliko žlico goste paradižnikove mezge žlico belega vina, 3 žlice vode, 1 žlico olja, 1 jajce, nekoliko soli in popra in zlij čez makarone, potresi še prav dobro s parmezanom in postavi v pečico, da poliv zakrkrne.

Pečeni ajdovi žganci, ali koroški žganci, se ne kuhajo prej v slani vodi kot naši kranjski žganci, temveč stresemo moko v železno ponev, postavimo na ogenj in mešamo, da se dobro prepraži. Posebej si pripravimo slane vode in sicer na pol 1 moke pol 1 vode. S to vodo potem počasi zalivamo prepraženo moke in zraven pridno mešamo, da so žganci prav rahli in drobni. Nazadnje še zabelimo z mastjo in ocvirki ali pa s presnim maslom.

Bržole s krompirjem. Potolci in potresi s soljo in poprom 3 velike bržole. Olupi in zreži na listke 1 kg krompirja in ga naloži v primerno kozico, vmes malo posoli, potresi s papriko in zreži 4 kisle kumarice. Potem opeci bržole hitro na obeh straneh in jih položi na krompir. V ostali masti precvri žlico sseskljane čebule, prepraži žlico moke, dodaj žlico paradižnikove mezge in zalij z juho ali vodo. Vlij vse skupaj čez krompir in pokrito pari 1 uro.

Pečena karfijola. Lepo veliko karfijolo otrebi vseh listov dobro operi in skuhaj nepremehko v slani vodi. Potem jo odcedi, a vodo shrani. Daj jo v namazano porcelanasto skledo in polij s sledečo omako: v 4 dkg presnega masla prepraži 4 dkg moke in zalij s $\frac{1}{8}$ l karfijolne vode in $\frac{1}{8}$ l mleka. Ko prevre, dodaj soli, popra, muškatovega oreška, žlico zribanega sira in 2 celi jajci. Po vrhu potresi z drobtinami in sirom, pokapaj s stopljenim presnim maslom in postavi v pečico. Ko se čez 15—20 minut naredi rumena skorjica, jo takoj nesi na mizo.

Gorčični fižol. 30 dkg fižola namoči čez noč v mrzli vodi. Drugi dan ga odce-

di in zalij s svežo vodo, da stoji za dva prsta čez fižol, dodaj malo soli, pol lavorjevega lista, vršiček timjana in če imaš, kako kožo od suhe slanine in skuhaj do mehkega. Medtem sesekljaj 1 srednje veliko čebulo, košček zelene, zrno česna. Prepraži v 8 dkg sesekljane slanine 4 dkg moke, sesekljano čebulo in zeleno, žlico kisa, žlico gorčice in malo popra. Zalij s fižolovko, dodaj tudi fižol in na kocke zrezano kožo in še malo prevri.

Redna stolica

Leopilule

Oglas reg. S. Br. 31430 dne 24. XII. 1935.

Vanilijeva krema: Mešaj na ognju, da se zgosti $\frac{1}{4}$ l mleka, 3 rumenjake in 4 dkg sladkorja z vanilijo, v vročo kremo zamešaj 5 listov namočene želatine in mešaj, da se razpusti.

Čokoladna krema: Mešaj kot prej na ognju, da se zgosti $\frac{1}{4}$ l mleka, 4 dkg riževe moke in 3 dkg čokolade. Napolni v jajca in postavi na hladno.

Vinska hladetina: Vzemi sok 2 pomaranč in toliko vina, da imaš $\frac{1}{4}$ l tekočine, dodaj po okusu sladkorja in postavi na ogenj, da zavre. Potem vmešaj 3 liste rudeče in 3 liste bele želatine, ki si jo prej namakala v mrzli vodi, vroče in napolni v jajca.

Ruska jajca. Skuhaj v trdo lepa debela jajca. Da ti ne razpokajo, daj v vodo pol žličke soli. Potem jih oplakni z mrzlo vodo in olup, prereži čez pol, počes ali pa podolgem, kakor jih boš pač rabila, previdno izdolbi rumenjake, primešaj jim 1 surov rumenjak, žličko gorčice, sesekljano kisko kumarico, 10 kaper, 1 sardelo in 4 žlice finega olja. Olje primešaj počasi, po kapljicah, kakor pri majonezi. Okisaj z limonovim sokom in napolni nazaj v jajca. Okraši jih s kaperami in zvitimi sardelami in daj poleg solate ali kot predjed na mizo. Če jih daš kot predjed, obloži krožnik s sesekljanim aspikom.

Nadevana svinjska pečenka. Vzemi $\frac{3}{4}$ kg prašičjega flama in mu izreži odprtino, kakor če nadevaš telečje prsi. Nadevaš lahko s kruhovim ali drobtinovim nade-

vom, posebno se pa prilega nadev iz kislega zelja. Ko si meso pripravila in nasolila, vzemi $\frac{1}{4}$ kg kislega zelja in ga nekoliko sesekaj. V 7 dkg prekajene slanine prevri žlico čebule, dodaj drobno zrezano hrenovko, dve sesekljani kislumarci, odisavi s soljo, poprom, kumno in česnom, dodaj še zelje in prav dobro prepraži. Ko se nekoliko shladi, dodaj še eno jajce in nadevaj pečenko, ki se potem kakor običajno speče.

MOŽJE SO VČASIH NEPRAVIČNI!

Ali je res tako kakor trdijo žene? One sicer ne zahtevajo, da bi možje po naporenem dnevnem delu opravljali še hišne posle, vendar bi jih razveselilo malo več razumevanja. Pred kratkim se je namreč dogodil v nekem gospodinjstvu sledeči slučaj: Po večerji je zahteval soprog knjigo gospodinjskih izdatkov. Morali bi ga videti kako je pri pregledovanju pri nekkih izdatkih gubančil čelo. Smehlja je odvrne na to žena. »Ali bi Ti bilo mogoče ljubše, če bi moral pogosto kupovati srajce, nogavice, zastore, prte in posteljnino? Jaz varčujem na pravem mestu in ob pravem času, ker perem naše perilo samo z dobrim Schichtovim milom Jelen. Samo pri zajamčeno čistem jedratem milu, kakor je Schichtovo milo Jelen, za gotovo vem, da bo naše perilo dolgo trpelo.« —

Jabolčna pena. Speci v pečici 1 kg jabolč in jih pretlači skozi sito. Jabolčno meso sedaj stehtaj, dodaj za polovico teže sladkorja, sok pol limone in 3 beljake. Stepaj z metlico vsaj pol ure, da postane pena svetla in gosta. Daj potem v stekleno skledo ali kozarce in postavi še pol ure na hladno.

(Dalje prih.)

Nasveti in navodila, kako uspešno uporabljamo najrazličnejša sredstva za čiščenje oblek in drugih predmetov v gospodinjstvu, so vsaki gospodinjki nujno potrebna. Zato si nabavite za din 3.— knjižico »Praktični nasveti gospodinji«. Plačljivo tudi v pisemskih znakmah. Naroča se pri upravi »Vigredik«, Ljubljana, Masarykova c. 12. Vzajemna zavarovalnica.

J 1004 Plašč iz vzorčastega volnenega flansa ima praktičen ovratnik in je prepasan s temnim usnjenim pasom. — Blaga potrebujesh 3.70 m — 140 cm šir.

J 1018 Športni kostim iz tweeda. Jopica ima zaokrožena reverja in obrobi pri žepih in gube iz žameta. Krilo je položeno spredaj v gube, ki so v zgornjem delu prišite. — Blaga: 3.25 m — 140 cm šir., žameta: 0.80 — 40 cm šir.

J 1022 Športni plašč iz mehkega volnenega blaga. Šivi poudarjajo rob pri žepih, ovratniku in zavilih rokavov, a pas je ves prešit. Potrebno je 3.10 m — 140 cm šir. blaga.

J 92066 Obleka iz rujavo-belo kariranega blaga ima vestico in manšetke iz belega pikeja. Gube, ki so zgoraj prišite, razširjajo spodaj krilo. — Blaga: 2.40 m — 130 cm šir.

J. 92068 Obleka iz pikastega motnega krepa.

J. 92102 Obleka za močne postave iz progastega blaga.

Vse kroje vam preskrbi uprava »Vigredi«, toda pri naročilu je navesti št. modela in prsno širino.

Mestna elektrarna ljubljanska

nudi za gospodinjске svrhe

izdatno znižane cene:

za likanje, čiščenje, pranje in pomožno kuhanje

din 1.50 za kwh

pri porabi 20 kwh mesečno. - Za polno elektrificirane kuhinje z električnim štedilnikom in za peči v svrhu ogrevanja prostorov

novo tarifo

po 40 para za kwh pri porabi

100 kwh na mesec pri stanovanju 3 sob;

150 kwh na mesec pri stanovanju 3—6 sob;

200 kwh na mesec pri stanovanju nad 6 sob.

Nočni tok 60 para za kwh v času med 22. in 6. uro, vsako količino.

Nizke cene električnega toka omogočajo vsakomur uporabo.

Do 5% se Vam obrestujejo prihranki, ki jih naložite pri nas.

Pred zločinci je zavarovan denar, ki se vloži pri nas.

10.000 vlagateljev vlaga pri nas.

Mislite na bodočnost in začnite vlagati tudi Vi.

Za vse naše obveznosti jamči z vsem premoženjem in davčno močjo Dravska banovina.

Hranilnica Dravske banovine (prej Kranjska hranilnica)

Ljubljana
centrala

Kočevje
ekspozitura

**„Chlorodontove oglase
naj čitam ?**

Zakaj pa? Saj nisem več majhen otrok, ki bi mu bilo treba vtepati čiščenje zob. Ali pa mar mislite, da kdaj pozabim očistiti si zjutraj najprej zobe . . . . . ?“

Aha, smo že skupaj, dragi prijatelj! Če bi čitali naše oglase, bi vedeli, da je zobna nega s Chlorodontom pred spanjem važnejša kot zjutraj. Sicer se začno ponoči ostanki hrane kisati in povzročajo zobno gnitje (karijes). Zato: „zvečer kot zadnje Chlorodont - potem šele v posteljo!“

Domači proizvod

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le

Vzajemna ←
zavarovalnica ↓

LJUBLJANA

Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt; rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«. Zavarujte sebe in svoje imetje edno pri naši domači slovenski zavarovalnici.

Otroka občudujejo

Prva prijateljica:

Oči ima čisto očetove!

Druga prijateljica:

Nosek pa je materin!

Tretja prijateljica:

In kako lepo bele so ple-
ničke! - Gotovo so oprane
s tistim dobrim terpentini-
novim milom Zlatorog!

Zlatorog

TERPENTINOVNO MILO

